

EDITORIAL

Les Toixoneres, el millor colofó de festa major

La festa major d'enguany s'ha desenvolupat de forma ben positiva, amb una programació variada, combinant el manteniment dels actes que la defineixen de fa anys amb la introducció d'innovacions. El temps no hi ha acompanyat del tot, però l'aspecte de les festes i el carrer feien bona la impressió que aquest estiu s'hi ha vist més gent que mai, a Moià.

Just acabada la Festa de l'Arbre va convocar-se una roda de premsa a les Toixoneres, amb representació de l'ajuntament, amb l'alcalde i la regidora d'Educació i Divulgació Cultural, els directors de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES), de l'excavació, i l'arqueòleg Eudald Carbonell. Amb aquesta posada en escena feien pública la troballa de dues restes òssies corresponents a un individu molt jove d'home neandertal, «el nen de Moià», com va ser batejat de forma immediata per l'equip d'arqueòlegs que ho van descobrir.

Aquesta troballa ha estat la cirereta del pastís de la festa major. Donar-ho a conèixer a mig agost, quan el ritme polític dona un treva, ha permès que la notícia hagi tingut ampli ressò en els mitjans de comunicació. Com podeu llegir a l'interior de LA TOSCA, les restes humanes anteriors a l'*Homo sapiens* a Catalunya es poden comptar amb els dits de la mà i això posiciona les Toixoneres en un primer pla dins el paleolític mitjà de Catalunya. El

conjunt de les Coves del Toll, doncs, serà encara més conegut i això reforça l'atracció cultural del Moianès. Perfecte.

Fa catorze estius que l'IPHES realitza excavacions arqueològiques a la cova de les Toixoneres. Aquesta feina planificada i metòdica permet d'anar aportant grans de sorra al coneixement dels nostres orígens antropològics. L'impuls de les Coves del Toll és un projecte que arrenca de lluny i que els successius governs municipals de Convergència van anar engrandint. Les coves sempre han estat lloc per a projectar esperances i fer volar la imaginació. Es va arribar al punt, a inicis del 2008, de presentar un projecte pressupostat en 8 milions d'euros per a fer a l'antiga fàbrica del Comadran el primer museu d'Europa dedicat a l'ós de les caveres. Evidentment, aquell projecte està més que enterat i gairebé sap greu de recordar-ho.

A les portes dels deu anys de l'inici de la crisi, és positiu constatar com les Coves del Toll mantenen unes infraestructures endreçades i un bon nivell de visites. Va haver-hi un moment que semblava que ni les Coves ni el Museu no eren viables, i encara aquest any el Museu ha estat tancat alguns dies de la festa major.

Les Toixoneres, aquest estiu, han estat un majestuós castell de focs de cloenda de les festes. Que serveixi d'embranchida per a arrencar el curs de la tardor i per a valorar encara més la nostra cultura.

ÍNDIX

Editorial	3
Patrimoni	5
Novetats prehistòriques rellevants a la cova ... <i>M.À. Petit</i>	5
Actes i esdeveniments	7
Any empeny, festa major que arriba! <i>E. Permanyer, E. Roca</i>	7
La música a l'estiu sona arreu. <i>E. Permanyer</i>	16
Recital de Sara Blanch i Josep Buforn. <i>P. Criach</i>	17
Trobada de Gegants. <i>Geganters de Moià</i>	17
Cinquanta anys celebrats, enhorabona! <i>E. Permanyer</i>	19
Cuina d'estiu 2016. <i>E. Permanyer</i>	20
Estiu al parc, sardanes fresques! <i>E. Permanyer</i>	21
Vint-i-cinc anys picant bastons... <i>Colla Bastonera de Moià</i>	22
Antiguitat de la tradició bastonera moianesa. <i>J. Clarà</i>	23
Natura	25
L'hort urbà. <i>J. Canamasas</i>	25
Perfils	26
Entrevista a A. Comín, conseller de Salut. <i>J. Font, J. Clarà</i>	26
Les entitats informen	30
Els <i>Bimbis</i> viatgen al país de la imaginació. <i>S. Arcusa</i>	30
Ai, quin dolor!, quina tristor, l'endemà ... <i>Hospital-Resid.</i>	31
Biblioteca de Moià	32
Club de Golf Montbrú-Moià. <i>C. Llorens</i>	33
Moianès	34
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	34
Castellcir, 1945: el vol de la «Perdiueta». <i>F. Rochel</i>	35
Miscel·lània	38
Un tros de terra. <i>F. Fanés</i>	38
Previsió de «las cabañuelas» 2016-2017. <i>J.M. Picañol</i>	40
Opinió	41
Educació sexual a l'escola. <i>J. Ll. M. Picanyol</i>	41
Indrets	42
L'ermita de Sant Miquel, al Castell ... <i>Fund. J.M. Anzizu</i>	42
L'antiga farmàcia. <i>A. Cantó</i>	43
Publicacions	44
Breus	46
Moviment demogràfic / Necrològiques	47
Dades meteorològiques	50

Arqueòlegs de l'IPHES a les Toixoneres (fot. J. Font)

PATRIMONI

Novetats prehistòriques rellevants a la cova de les Toixoneres

Maria Àngels Petit i Mendizàbal

Des de fa catorze anys, cada estiu l'IPHES (Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social) realitza excavacions arqueològiques a la cova de les Toixoneres.

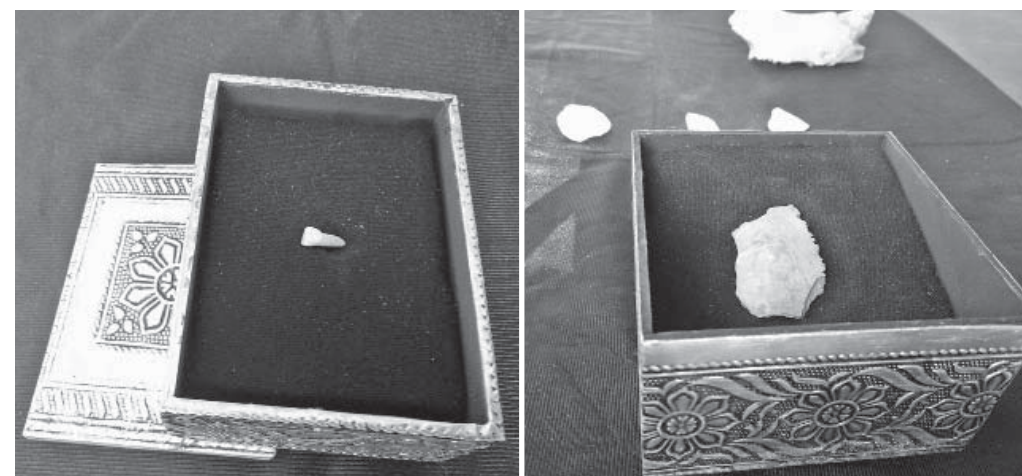
Al llarg de tots aquests anys la perspectiva que es tenia de la cova ha anat canviant. Tot i que de bon principi se'n coneixia l'ocupació humana, el cert és que les primeres temporades la cova proporcionà sobretot restes de fauna que van fer pensar que havia estat un cau de hienes; però, a mesura que ha anat passant el temps, noves descobertes clarament antròpiques (eines, una llar de foc) han posat en evidència la seva importància com a indret ocupat pels humans del paleolític mitjà. Aquest estiu, però, la troballa de dues restes humanes ha fet que el jaciment prehistòric es miri a través d'un nou prisma.

Fins al present Catalunya s'ha mostrat gasiva pel que fa a la recuperació d'ossos humans anteriors a l'*Homo sapiens*, es a dir, a nosaltres. La resta més antiga,

potser fins i tot anterior a l'home neandertal, es va trobar a la cova de Mollet I de Serinyà (Pla de l'Estany): es tracta d'una primera molar superior dreta pertanyent a un individu jove.

La segueix amb antiguitat la famosa mandíbula de Banyoles (Pla de l'Estany), trobada en el segle XIX. Aquesta resta consisteix en un maxil·lar inferior d'una dona molt vella per a l'època (entre 40 i 50 anys). Les característiques de la peça i la seva recuperació fortuïta han fet que els investigadors dubtessin moltíssim sobre la seva atribució, tot i que finalment hi ha acord a considerar-la una neandertal de fa més de 60.000 anys.

El repertori d'humans antics s'acabava fins ara amb la troballa, a la cova del Gegant de Sitges (Garraf), de tres individus diferents: concretament un maxil·lar inferior d'un jove datat per Urani-Thori en 53.000 anys, una dent incisiva inferior d'un nen d'entre 8 i 10 anys, i part d'una mandíbula i d'un húmer d'un nen d'entre 5 i 7 anys. Tots tres neandertals.

Dent i fragment de crani de neandertal trobats a les Toixoneres (fot. Ajuntament de Moià)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaiç
 Administració: Eduard Gómez
 Impressió: Winihard Gràfics, Moià
 Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
 DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
 Departament de la Presidència

La troballa de les Toixoneres

Ara hem d'afegir-hi un nou jaciment, les Toixoneres de Moià, amb la recuperació d'una dent canina inferior de llet d'un infant d'entre 7 i 9 anys i un fragment de crani, concretament de l'os parietal.

Aquests fòssils humans han estat trobats en un context ben conegut i ben datat: estem parlant del paleolític mitjà, fa uns 50.000 anys i, és clar, també de l'home de neandertal. Així ho han corroborat José M. Bermúdez de Castro (Centro Nacional de Investigación en Evolución Humana, Burgos) i María Martín-Torres (University College of London), dos grans especialistes en denticions antigues.

Un descobriment tan recent no permet encara conèixer amb seguretat si les dues restes pertanyen a una mateixa persona, ni tampoc saber si seran les úniques neandertals que fornirà la cova de les Toixoneres, tot i que seria d'esperar que se'n trobessin més, qui sap si totes d'un mateix infant. Tampoc, de moment, no podem parlar de com arribà a la cova el qui ha estat batejat pels arqueòlegs com «el nen de Moià», si es podria parlar d'un enterrament (rars a l'època), de restes culinàries (l'antropofàgia era relativament freqüent), o si fou un animal qui

el va arrossegar mort a la cova... Només futures campanyes d'excavacions ens ho aclariran.

Tot i que són nombroses les preguntes obertes, les rellevants descobertes d'enguany ens donen una nova visió del jaciment, obren un ampli ventall de futurs estudis (per exemple, els genètics) i, en definitiva, situen la cova de les Toixoneres en un primer pla dins el paleolític mitjà de Catalunya.

Presentació en conferència de premsa

Aquesta troballa va ser presentada al públic en una conferència de premsa que va tenir lloc a l'entrada de la mateixa cova de les Toixoneres, el dissabte dia 20 d'agost. Hi van ser presents el director dels jaciments de les coves del Toll i les Toixoneres, Jordi Rosell, acompanyat per Eudald Carbonell i Robert Sala, antic i nou director de l'IPHES. Per part moianesa van intervenir-hi l'alcalde, Dionís Guiteras, i la regidora d'Educació i Divulgació Cultural, Mercè Bigorra. Nombrosos mitjans de comunicació, entre ells TV3 i Catalunya Ràdio, es van fer ressò de la descoberta en els seus informatius de cap de setmana.

J. Rosell, D. Guiteras, R. Sala, E. Carbonell i M. Bigorra en l'acte de presentació de la troballa (fot. Ajuntament de Moià)

ACTES I ESDEVENIMENTS

Any empeny, festa major que arriba!

E. Permanyer i E. Roca amb la col·laboració de M. Bigorra, J. Clarà, J. Font, À. Mur i J. Ruaix

De nou l'estiu ha arribat, calorós, humit o fresquet, i amb ell els actes i activitats per a totes les edats i gustos que ronden la festa major i aquells que li donen color i singularitat, i entremig els més tradicionals: petards anunciadors, repic de campanes, cercaviles, vermutos, curses, concerts, fira d'atraccions..., però especialment aquells que any rere any fan sortir els moianesos al carrer amb crits, sorolls, rialles, músiques...

36a Caminada Popular del Moianès

El diumenge dia 7 d'agost va tenir lloc la 36a edició de la Caminada Popular del Moianès, organitzada pel GEMI. L'edició d'enguany va comptar amb la participació de 650 persones. Sortint de la plaça de Santa Sebastià, l'itinerari transcorria per la Mànega i la Caseta d'en Fermí, d'on s'encaminava cap a Bossanya i, travessat el torrent, s'enfilava cap al Circuit Verd, on es reposaven forces amb l'esmorzar.

Des d'allà se seguien diferents corriols i camins fins a creuar el torrent de Vi-

laclara, el punt més baix de la caminada, a 550 metres d'altitud, i es pujava cap al Rourell, on també hi havia un avituallament. El sender s'enfilava fins al pla de Maria, a 825 metres d'altitud, des d'on es trencava en direcció a Coromines per a tornar cap a Moià.

La caminada va tenir un recorregut de 13 km, una mica més curta que en altres edicions. A l'arribada es va lliurar als participants un barret de palla de record. Va produir-se, com a únic fet negatiu, una caiguda amb luxació de l'espatlla. Encara que la persona accidentada va ser atesa immediatament per metges que participaven en la caminada i, tot i que es va avisar al 112 especificant la ubicació de la persona ferida, els serveis d'ambulància van trigar molt a arribar, per la qual cosa una part de l'evacuació va anar a càrrec de l'organització del GEMI.

Estiu sec, pregó migrat...

A quarts de deu del vespre del diumenge dia 7 d'agost i amb la plaça de Sant

Selfie dels assistents al pregó de festa major (fot. Ajuntament de Moià)

Sebastià plena de gent, bona part asseguda en cadires, i amb la mirada posada a la gran pantalla que penjava del balcó central de l'ajuntament, va començar el pregó de la festa major 2016. La projecció d'una part del DVD que havien efectuat els membres del Musical per celebrar el seu 10è aniversari —ara fa dos anys— va donar pas a les paraules de l'alcalde, Dionís Guiteras, que, evocant la força de la col·lectivitat a l'hora d'impulsar projectes i esdeveniments, va elogiar el poble de Moià fent palès que les nombroses entitats que hi ha en són un clar exemple. Seguidament ens va recordar que, després d'anys d'estretor econòmica, tornaria el Ball de Festa Major com s'havia fet temps ha, que durant aquests dies de festa cal comportar-se amb civisme i va aprofitar l'ocasió per a felicitar el primer aniversari de ser comarca. Finalment va convidar tot el públic assistent a fer-se una *selfie* sota una pluja de confeti i es va oferir a tothom un petit refrigeri. S'acabà el pregó amb un documental sobre la Cabra d'Or. Val a dir que, acostumats aquests darrers anys a les innovacions i l'alt grau d'expectativa que es creava entorn del pregó —arrossegant crítiques de tots colors, despertant emocions i diferents opinions que aporta-

ven frescor i atractiu a l'acte—, enguany la sensació ha estat la d'haver presenciat un pregó migrat i mancat d'idees.

Festival Carpe Birrem, la novetat!

Sens dubte, la novetat més remarcable d'enguany, juntament amb la reincorporació del Ball de Festa Major, ha estat el Festival Carpe Birrem, que ha dinamitzat durant tres dies el centre del poble. A la plaça del CAP, els organitzadors del festival —Esdeveniments 7 Vetes— van instal·lar-hi carpes amb set productors artesans de cervesa (Cerveses Artesanes Bripau, Cervesa Gàrgola, La Selvaseria, Mas Malta Cervesera S.L.u, La Masovera, Cervesa Montseny, La Cabra del Maresme), que oferien el seu producte i explicaven tot el relacionat amb el món cerveser, conjuntament amb d'altres dedicades a la gastronomia. La presència de *foodtrucks* (camionetes de menjar) amb aliments de proximitat, i la possibilitat de menjar i beure asseguts còmodament en unes taules —algunes a recer del sol intens d'aquest estiu—, van fer que el públic pogués gaudir i concórrer tothora al novell festival.

Aquesta ben trobada combinació de cervesa i gastronomia va arrodonir-se amb actuacions de grups musicals i can-

tadors en directe, com ara Guillem Roma, Damià Olivella, La Rateta que Escombria l'Escaleta, Katarsi, Rosso Candela i discjòqueis que van allargar les nits fins tard. La demostració de ball *Lindy Hop* a càrrec d'Oriol Picas i Elena Cabello, i l'activitat per a infants, *Un jorn al mas*, van ser un atractiu més per a un públic heterogeni que es va congrega a la plaça. Els *maridatges* de cerveses artesanes (de Mas Malta Cervesera SLu) i de formatges Montbrú van tenir un notable èxit en les dues sessions que es van fer. En els concursos de fotografia de l'esdeveniment els guanyadors van ser David Racasens, que va obtenir un lot de vint cerveses artesanes com a premi, i Eli Blaya Martí, premiada amb una sessió de maridatge per a dues persones, una degustació de sis cerveses artesanes i dos gots del Carpe Birrem. La bona acollença d'aquest festival itinerant, que va començar a Calella el mes de març i també va passar per Puigcerdà els dies 19, 20 i 21 d'agost, fa pensar que, si té continuïtat, podria ser un nou plat fort de la nostra festa major.

La consolidació de la Cabra d'Or

Ja és la seva setena edició i s'està re-fermant com un dels actes centrals de la

festa major. Enguany amb dues novetats: una va tenir lloc el matí del dimecres dia 10, a l'aparcament de darrere l'Hospital-Residència, on amb una representació teatral es va escenificar l'arribada, en el segle IX, de la cabra a Moià, una cabra que va regalar un emir de Còrdova a Aissó, noble català que lluitava contra els francs que estaven conquerint Catalunya. Malauradament, quan la peça d'or havia arribat a terres catalanes, però encara sense desembolicar, Aissó va ser mort pels francs. Malgrat aquest contratemps, els seus homes van ser a temps de deixar la cabra en un bon amagatall. Arribats a aquest punt de la representació, el públic espectador va ser convidat a prendre posicions dins la lluita entre catalans i francs. Els projectils disparats per ambdós bàndols van ser globus d'aigua i farina, que, a més a més d'embrutar la vestimenta a tots els participants, van ajudar a fer que s'ho passessin la mar de bé. Un cop acabada la batalla es va emplaçar tothom a seguir la festa a les set de la tarda. Va ser l'endemà que es va poder veure una altra novetat incorporada a la cercavila per celebrar que en Bernat i el seu seguici van trobar la cabra al Castell de Clarà. Es tractava d'un «ball de bastons» creat

Carpe Birrem a la plaça del CAP, amb presència de foodtrucks (fot. C.I.C. - Moià)

Nova escena incorporada a la festa de la Cabra d'Or (fot. E. Roca)

per a l'ocasió, dansat per setze nois i noies que simbolitzaven els combatents de la vila que van ajudar el jove enamorat a trobar el preuat tresor. Els guerrers Auris —així els van anomenar— van ballar al so de la música interpretada per la banda de música Àuria, que és la que acompanya habitualment tots els passos de la festa de la Cabra d'or. També cal esmentar que el «ball de les cabretes i cabrits» va ser un dels preferits del públic, ja que els menuts, integrats perfectament en la festa, van fer les delícies de tothom, com se sol dir. Enguany es va veure una festa plenament reeixida que comença arrelar-se a Moià amb una gran assistència de públic de totes les edats i una nombrosa participació de jovent en l'organització. Es van tancar els dos dies festius amb el sopar medieval en honor dels nuvis i la música de la Banda Àuria i el DJ Cabrit.

Actes religiosos

El dia 14, a la una del migdia, les campanes repicaren per anunciar la festa major. A les sis de la tarda hi hagué una trobada de joves i adults als peus de la Mare de Déu del Salgot per pregar per la pau. El dia 15, a les dotze, missa solemne en honor de la Verge Assumpta, can-

tada per la Coral de Moià. El dia 16, a les onze, missa concelebrada en sufragi dels difunts de la parròquia, amb la participació del grup juvenil Pedres Vives. El dia 17, missa concelebrada amb motiu de la Festa de l'Arbre Fruiter i de l'Homenatge a la Vellesa, de nou amb la Coral de Moià.

El Musical 2016

Un any més *El Musical* va omplir l'esplanada del parc la nit del 14 d'agost. Sota la direcció i coordinació de Marta Serra, Verònica Merino, Olga Valldeoriola, Rosa Forcada i Marc Alcantarilla, els divuit números del programa es van anar succeint amb fluïdesa. Sota el títol «El diari del Musical», el fil conductor era la confecció d'un diari des de la portada (amb *Get ready dancing*) i la secció de política nacional (*sic*) (amb *La família irreal*) fins a la secció de cultura i espectacles (amb tres números: *Step up revolution gallery* —art—, *Lluita de princeses* —cartellera— i *Gracias por venir, Lina Morgan* —varietés—) i la contraportada (amb *Rehab*). Entre número i número, fins a divuit, uns petits vídeos molt ben treballats per Josep Surroca, entre els quals destacà la col·laboració realitzada per Tomàs Molina, el meteoròleg de TV3.

L'edició 2016 del *Musical* va ser patrocinada per Rodi Motor Services, amb motiu del seu desè aniversari a Moià. Un sorteig d'un cap de setmana a Salou per a dues persones, amb cursos de ball inclosos, va premiar la moianesa Angelina Valldeoriola.

Cor Giovinetto

El dimarts dia 16 d'agost estava programada, a les deu del vespre, l'actuació del cor Giovinetto, el director del qual, Marc Font, ha estat des de fa anys vinculat a Moià perquè ha participat en els cursos de piano que ha anat organitzant Joventuts Musicals. Aquest cor és conegut perquè va quedar segon classificat en la tercera temporada del concurs de TV3 *Oh Happy Day*. Però la pluja caiguda durant la tarda va impedir fer les proves de so, que es van acabar fent, cosa inaudita, quan el públic ja era assegut a les seves localitats. Com a conseqüència d'aquest enrenou, el concert va començar una hora tard. Però, desafiant la fresca que feia i tots els contratemps del dia, els joves cantants, que voregen la vintena d'anys i són originaris de Puig-reig, van desplegar un repertori que va agradar altament als espectadors, en què van combinar peces

clàssiques, com el *Lacrimosa* del *Rèquiem* de Mozart o l'*O Fortuna* dels *Carmena Burana* de Carl Orff, amb temes catalans, com *Arrels* dels Esquirols o *Paraules d'amor* de Serrat, amb algunes de més mogudes, com ara *Think* d'Aretha Franklin o *Supertrouper* d'Abba. En definitiva, una vetllada que, malgrat el retard que va patir, va ser fantàstica i amb l'afegitó que un cop finalitzat el concert tothom qui va voler es pogué fotografiar i pogué conversar amb el grup musical.

Per als més petits...

Després de la caminada popular, el 32è Concurs de Dibuix Infantil Ràpid del dissabte 6 d'agost va ser l'inici d'un constant degoteig d'activitats dedicades als més menuts que ha tingut la festa major d'estiu. Perquè en quedi constància en fem un breu repàs.

Va ser el dimarts dia 9, a les set de la tarda, que els infants van poder gaudir amb l'espectacle de Dany Màgic que es va portar a terme a la zona de dalt del parc. El divendres dia 12 a partir de les onze del matí i a la plaça del CAP, monitors de Moià Esport van organitzar una *masterclass* de zumba que va fer moure el cos a bon ritme a petits i grans i que

La «redacció del diari» del Musical (fot. Jordi Arimany)

El cor Giovinetto, a l'entrada del parc amb un jove admirador (fot. E. Roca)

va enllaçar amb la festa de l'escuma, la qual va refrescar tots els participants al so de música actual fins a l'hora de dinar.

L'endemà, a la plaça Major, a les dotze del migdia, en Morc Fants (l'artista moianès Marc Fonts) va presentar el seu espectacle en solitari, un cop desvinculat de Teatre Mòbil, del qual ha estat membre durant vint-i-dos anys. *Vist-i-plou* és una barreja de música, personatges diferents, màgia i l'inestimable saber fer d'un bon *clown* com és en Marc i a qui desitgem en aquesta nova etapa molt bona sort. A la tarda, a partir de les cinc i per continuar l'animació del matí, amb la col·laboració dels ADF Els Cingles i dels grallers de Moià, grans i xics van divertir-se amb el correaigua i la xeringada de colors. Amb inici a la plaça Major i final a la del CAP —que s'ha convertit en un espai polivalent fantàstic per a festes d'aquest tipus—, tots els participants es van poder remullar amb aigua acolorida disposada en uns cubells a la mateixa plaça.

I fent un salt al diumenge dia 14, la matinal va discórrer amb una passejada popular amb bicicleta que va tenir la sortida prop del Pavelló poliesportiu. Hi havia una ruta de deu quilòmetres i una altra de

vint. I un cop refets de l'esforç i ja a la tarda-vespre, la tradicional cercavila de gegants i capgrossos de Moià va tornar a omplir els carrers de la vila, tal com van fer l'endemà, a dos quarts d'una, conjuntament amb la colla bastonera del poble i del Pollo *matapuces*.

Passant ja al dimarts 16, els més petits, dins la Festa Major Infantil, van poder començar el matí esmorçant amb xocolata desfeta i un tros de coca —amb l'aportació mínima d'un euro a favor dels refugiats—, per a seguidament escoltar contes, entre els quals va haver-hi el titulat *Sopa de pedres*, a càrrec de Xavi Vinuesa. Un cop acabats els contes, els nens van poder entretenir-se amb els jocs de *juguipop* fins al migdia. Ja a la tarda, a partir de les cinc es va córrer la tradicional milla urbana amb inici a l'avinguda de la Vila en el punt en què es troba amb el carrer de la Tosca. Aquesta cursa té diverses modalitats, entre elles la infantil, i la de mares o pares amb cotxets, fer-la amb patinet, amb disfresses, etc. I per finalitzar el recull d'actes destinats a la canalla, el 17 al matí tots els qui van voler pogueren participar en el XXIV Concurs de Dibuix Infantil Miquel Lerín - Maria Vilardell.

VII Mostra de Cultura Popular

La tarda del dia 16 estava anunciada la VII Mostra de Cultura Popular, però el nom no fa la cosa i la mostra quedà reduïda a una sardana d'exhibició dansada per la Colla Sardanista de Moià, la Dansa dels Veguers de Sant Joan ballada pel Grup de Danses Tradicionals i el vals-jota a càrrec de sis parelles empolainades imitant els balls noucentistes. El Ball de Nans, que segons el programa també s'havia de ballar, no es va fer. L'acte fou presentat per Ramon Tarter, que donà les explicacions de cadascuna de les tres danses, així com la presentació dels instruments de la cobla, en aquest cas els de la Cobla Jovenívola de Sabadell. Una sensació de cansament en l'organització d'allò que ens lliga amb el passat, i per tant poc treballat i tan desencisador que les nuvolades de tempestes tancà precipitadament la mostra foragitant la gent de la plaça. L'audició de sardanes que s'havia de fer a continuació va ser traslladada a l'Espai Cultural Les Faixes.

Concert i ball de festa major

La tarda del dia 15 es va fer el concert de festa major a Les Faixes, amb l'orquestra Parfill, guardonada en 1998

per la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) en el programa *Èxit* de TV3. Pels comentaris escoltats, el concert sembla que no va gaudir de l'aprovació del públic assistent.

Al vespre, a les deu, començava el ball de festa major. La sala polivalent de Les Faixes va resultar força acollidora, donant seguretat en cas de pluja. L'orquestra Parfills, amb sis músics i tres cantants, va amenitzar una nit en què balladors i balladores van gaudir de la selecció de músiques i van ballar fins a les dues de la nit.

101a Festa de l'Arbre Fruiter i Homenatge a la Gent Gran

La forta pluja que va caure la tarda del 17 d'agost va obligar a estrenar un nou recinte tancat com a seu de la Festa de l'Arbre Fruiter: el Centre Cultural Les Faixes. Aquest fet, com passa gairebé sempre que s'ha de traslladar del seu marc natural, el parc de Moià, deslluï una mica la festa. Això es reflectí sobretot en les lectures de poemes a càrrec del Grup de Lectura de l'Esplai de Moià, ja que, per culpa del mal temps, no pogué comptar amb tots els participants previstos. En l'apartat d'homenatges, es reconegué la

Morc Fants (Marc Fonts) va actuar a la plaça Major (fot. C.I.C. - Moià)

El vals-jota, dins la Mostra de Cultura Popular (fot. C.I.C. - Moià)

feina de tres entitats que aquest any han arribat al vint-i-cinquè aniversari: el Club Judo Moià, el Club de Golf Montbrú-Moià i la Colla Bastonera; també hi hagué una menció especial per a la 50à edició dels premis de pintura ràpida, que des de fa anys organitza el Cercle Artístic del Moianès; per aquest motiu, els premis de l'edició d'enguany es repartiren durant la festa, com sempre es fa amb els del concurs de dibuix infantil Miquel Lerín - Maria Vilardell. L'homenatge a la vellesa estava representat en la taula presidencial per Lluís Cordobés i Maria Sala, que ja al matí havien presidit el vermut amb què s'homenatjà, al parc, la gent gran de Moià. L'ovació de la Festa de l'Arbre Fruiter fou, però, per al Dr. Josep Ramon Viñeta, a qui es féu un acte de reconeixement amb motiu de la seva jubilació, al qual respongué amb unes breus i emocionades paraules d'agraïment.

La banda Delta, formada per quatre joves vinculats al campus musical de Joventuts Musicals de Moià —Mateu Anguera (caixa de so i baix), Dídac Azuaza (guitarra elèctrica, baix i guitarra clàssica), Lluc Rovira (cel·lo) i Pau Sánchez (trompeta i baixa)—, oferí un breu però interessant concert que donà pas a la

intervenció del president de la festa.

Toni Comín, conseller de Salut de la Generalitat de Catalunya i castellerçolenc i moianesenc d'adopció, a més d'agrair a l'alcalde de Moià i amic d'infantesa, Dionís Guiteras, que l'hagués convidat —«dos castellerçolencs presidint la Festa de l'Arbre Fruiter», digué bromejant—, centrà la intervenció en el concepte de «vida plena» que simbolitza l'arbre fruiter: vida plena tant a nivell personal (exemplificat amb els bons nivells d'esperança de vida amb bona salut) com a nivell de societat (amb una bona taxa d'autocontenció —població ocupada que resideix i treballa a la comarca— que té el Moianès), sense oblidar la plenitud espiritual (cultura, creativitat) ni la plenitud a nivell institucional que s'assoleix quan la gent pot decidir democràticament quines han de ser les seves institucions.

A continuació, i abans del cant de l'Himne de l'Arbre Fruiter, prengué la paraula l'alcalde, Dionís Guiteras, per expressar —va dir— unes inquietuds i reflexions sobre com ha de ser la festa. Però la sol·licitud que exposà fou molt més concreta: demanà més col·laboració de la gent per a participar en les visites als avis del poble que, un parell de vegades l'any,

fan els tretze regidors de l'ajuntament i els membres del Consell Sectorial de la Lliga de l'Arbre Fruiter (que, de les paraules de l'alcalde, va semblar que gairebé havia quedat limitat als membres del consistori). Unes visites que, també en paraules de Guiteras, serveixen per a aprendre, agrair i, sobretot, escoltar.

La nit del jovent

La part eminentment noctàmbula de la festa major va aplegar, una vegada més, un nodrit nombre persones, principalment joves de Moià i de tota la comarca, al parc municipal. L'actuació del grup Six in Town, el dissabte dia 13 en finalitzar el Birraval, va delectar els més rockers i va anar seguida de la de DJ's Stroikov, amb *heats* actuals que van convidar a ballar la munió aplegada. El diumenge dia 14, DJ Baland, amb grans èxits i peces d'estil comercial, i Lamliki DJ set, que va suscitar certa polèmica per punxar exclusivament estil *tecno*, van posar ritme a la «Nit de DJ's». El dilluns 15, dia gran de la festa major, la nit va obrir amb el concert del reputat grup Obeses, que va aplegar, a més, un grup de fans. Seguidament DJ Portillo va punxar *heats* i peces comercials, amb una valoració general força positiva. La darre-

ra nit i matinada, de dimarts 16 a dimecres 17, el grup Pepet i Marieta va causar furor, amb una vibrant actuació de la qual van poder ser partícips diversos moianesos des de l'escenari; en termes generals, el més ben valorat d'entre tots els grups de la festa major. DJ Ogt, finalment, va tancar la darrera matinada. Totes les actuacions van culminar a les cinc en punt i no es va registrar cap incident destacable.

L'esport hi té cabuda

I encara que només sigui a benefici d'inventari, no podem deixar d'esmentar algunes de les activitats esportives que es van desenvolupar durant aquests dies. El divendres 12 d'agost, a l'Espai Cultural Les Faixes, el Club Tennis Taula Moianès va organitzar un campionat social del seu esport. El diumenge dia 14, la ja esmentada passejada popular amb bicicleta, organitzada per Bicicletes Nineta, i, també, el Torneig Joan Codina d'Escacs, a càrrec del Club d'Escacs Moià. El dia 15, el Club Esportiu Moià organitzà el clàssic partit de futbol de festa major en què enfrontà l'equip local, de tercera catalana, amb l'Olímpic Can Fatjó, de segona catalana. Finalment, el dimarts 16, la ja comentada Milla Urbana de Moià.

El Dr. Viñeta saluda l'alcalde Guiteras en presència del president, Toni Comín (fot. C.I.C. - Moià)

Sortida de la passejada popular amb bicicleta (fot. Marta Bas)

La música a l'estiu sona arreu

Elvira Permanyer i Sert

Lazar Kaminsky, de 10 anys, en el concert de l'AIMS (fot. E. Permanyer)

Durant tot l'any, la música clàssica i contemporània és present a Moià gràcies a Joventuts Musicals, però en arribar la primavera i l'estiu la seva activitat es multiplica organitzant concerts per tot el Moianès.

El Festival de Granera repetí el format de l'any passat: tallers, visites a espais excepcionals, concerts i tast gastronòmic. S'inicià pel maig amb *L'elisir d'amore*, òpera de Gaetano Donizetti, per l'aula de la mezzosoprano Mireia Pintó a l'ESMUC; pel juny, música coral a *cappella* per la Coral de Sant Vicenç de Riells del Fai; pel juliol, *Mon petit Món*, jazz i cançó francesa amb Maribel Lara (veu), Cecili Ruedas (guitarra) i Toni Romero (contrabaix); va tancar el cicle a l'agost Aupa Quartet, format per Asier Suberbiola, Pere Nolasc (violins), Felipe Escalada (viola) i Martín Meléndez (violoncel).

Dins el cinquè cicle *Música, patrimoni i gastronomia*, després dels concerts a la balma de Fontscalents (Castellcir) i al rentador de llana del Roquer (Castellterçol), el 13 d'agost actuà a la balma de la

Surgència de les Coves del Toll el quintet de vent Azahar Ensemble, format per M. Alba Carmona (oboè), Frederic Sánchez (flauta), Gonzalo Esteban (clarinet), Antonio Lagares (trompa) i María José García (fagot). Oferí el programa *Tres segles de quintets de vent*, amb obres de Mozart, Magrané, Reicha, Turina i Medaglia.

Però el plat fort, a Moià, ha estat el 33è Festival Internacional de Música Francesc Viñas, amb cinc concerts. El 23 de juliol, a l'església de l'Escola Pia, els flautistes Claudi Arimany i Eduard Sánchez i l'Orquestra de Cambra del Reial Cercle Artístic de Barcelona oferiren *El duel de Don Quixot amb les flutes*, amb obres de Bach, Quantz, Vivaldi i Telemann i lectura dels fragments del *Quixot* que les van inspirar. En el segon, el 6 d'agost a l'Auditori de Sant Josep, la pianista Katia Michel interpretà Granados i Schumann.

Dos concerts més tingueren lloc els dies de festa major. Del Cor Giovinetto ja n'hem parlat en la crònica anterior. L'altre, el 17 d'agost, fou el de la soprano Sara Blanch —guanyadora de set premis en el darrer Concurs de Cant Francesc Viñas, entre ells el que lliura l'Ajuntament de Moià al millor cantant català—, acompanyada al piano per Josep Buforn, amb obres del repertori català, francès, italià i americà, que permeteren escoltar la veu prodigiosa de la soprano.

L'Orquestra de l'Acadèmia Internacional de Música de Solsona (AIMS), dirigida per Sergey Ostrovsky, retornà a Moià el 20 d'agost, a l'església de l'Escola Pia. Hi destacaren dos joves músics, Lazar Kaminsky (10 anys) i Yadir Eldorot (13), que interpretaren com a solistes sengles concerts de Vivaldi i Mozart, respectivament.

El festival s'havia de tancar el 3 de setembre amb el pianista Daniel Ligorio.

Recital de Sara Blanch i Josep Buforn

Pere Criach i Puig

El dia 17 d'agost es varen citar a l'Auditori de Sant Josep elegància i bellesa per oferir-nos una mostra sublim de l'art musical.

El piano de Josep Buforn va ser la confortable llera per on va discórrer la prodigiosa veu de Sara Blanch a fi d'obsequiar els assistents amb tots els matisos de les seves qualitats vocals i interpretatives.

Tècnics hi haurà que sabran trobar en el registre vocal les causes últimes de les emocions viscudes i les descriuran amb les justes paraules. Jo, en record d'aquesta inoblidable vetllada, només puc conformar un acròstic d'admiració i agraïment.

*Sotraguejats per l'esclat de bellesa
Amb el cor pres pel fulgor de l'instant
Rebem els sons que una jove deessa
Amb jou sedós doma per encantar.*

*Bernstein, Toldrà, Dell'Acqua acolorida
Li fan costat perquè ens pugui portar
Al blau dels cants i per Talia ungida
Nodrir amb el gest el torrent fascinant,
Càlid, vital d'una música antiga,
Hoste d'un temps que la farà més gran.*

Sara Blanch (fot. Elvira Permanyer)

Trobada de Gegants

Geganters de Moià

Aquest any ens ha sortit una trobada rodona!

Ha coincidit amb un dels pics de calor d'aquest estiu, però com que la cercavila la fem cap al tard no ho hem acusat en excés. Ens han fallat els geganters d'Ogassa, on havíem anat a finals de maig, però som una bona colla: Cervera, lluro (Mataró), Puig-reig, Montmajor, la Llacuna,

Fot. C.I.C. - Moià

Sant Fruitós, Montmeló, Gironella, les Borges Blanques, Martorelles i Caldes de Montbui. També ens acompanyen els gegants de l'Escola Josep Orriols i Roca i els de l'Escola Pia. Nosaltres hem tret les dues parelles de gegants (Ferran i Isabel, Toll i Toixonera) i el Trapella. Entre gegants i gegantons hi ha més de trenta figures!

Les colles deixen els remolcs a l'aparcament del costat de la Hospital-Residència i pugen els gegants pel Carreró fins a la plaça Major. Mentre arriben uns i altres, deixem els gegants exposats i convidem músics i portadors de les colles a un tall de coca i xocolata. La plaça és plena de gom a gom, fa goig de veure. Els músics comencen a escalfar motors, afinant els instruments i tocant les primeres melodies.

S'engega la cercavila amb la colla de Caldes de Montbui al capdavant enfilant cap al carrer de Sant Antoni. De Cal Bou plouen bosses amb gominoles, que fan molt contents els petits i no tan petits, i la fal·lera per agafar-ne dificulta puntualment l'avanç dels gegants. Continuem pel carrer del Comerç, plaça del Colom, carrer de Sant Josep i placeta de Sant Josep. Allà tenim el primer avituallament, essen-

cialment beguda per a hidratar-se, i prosseguim pel carrer de Sant Sebastià fins a la plaça per a baixar per Francesc Viñas i l'avinguda de la Vila. Plantem els gegants per sota del carrer Esperanto i ens refresquem de nou. La Fruiteria de Cal Sens ens obsequia amb talls de síndria i meló, que són molt benvinguts. Reculem per on hem vingut per a entrar al carrer de la Tosca i accedir a la plaça del CAP, on fem la plantada final.

Es fa una mostra de balls protocolaris. No totes les colles tenen un ball d'aquest tipus i, per tant, en la mostra no hi participen totes (per altra banda, si ho fessin totes, seria molt llarg). Han ballat lluro, Cervera, Puig-reig i Moià. Nosaltres tenim dos balls, un per a cada parella. Aquesta vegada hem tocat *La joia del Moianès* amb en Ferran i na Isabel.

Acabada la mostra es fa una ballada final amb els gegants de totes les colles i els anem a desar per anar a sopar. El sopar, que el fem a Les Faixes, és la recompensa que donem a les colles que ens visiten per agrair-los la seva participació. Quan els convidats marxen, sopem nosaltres i recollim. Cansats, però satisfets i contents de com ha anat tot. Fins a la pròxima!

Cinquanta anys ben celebrats, enhorabona!

Elvira Permanyer i Sert

Celebrar cinquanta anys d'un concurs de pintura ràpida no ho poden fer gaires pobles o ciutats, però Moià ho ha pogut fer. Enhorabona a tots aquells que n'han fetes possibles cinquanta edicions!

Com que era una excepcionalitat, el Cercle Artístic del Moianès ha pensat en un seguit d'activitats per a celebrar-ho. Evidentment, va organitzar el concurs número 50 de pintura ràpida, el dissabte 6 d'agost, amb el lema «Al teu aire», ja habitual dels últims anys. Hi van participar trenta-cinc pintors vinguts d'arreu, tretats dels quals van presentar els seus treballs dins el termini fixat, i van quedar exposats a la sala del Casal del 12 al 17 d'agost. El jurat va donar com a guanyador del primer premi Julio García Iglesias, seguit de Joan Josep Català i de Mercè Humedas. Paral·lelament se celebrà el 32è Concurs Infantil de Dibuix Ràpid, dividit en quatre categories, amb poca participació d'infants, aquesta vegada.

El Cercle, aprofitant la sinergia del concurs de pintura ràpida també va convocar el 1r Concurs de Pintura en Petit

Format del Moianès. La mida de les obres era de 4F (33x24 cm), i el tema, indrets del Moianès, agrupats per municipis. La resposta sobrepassà les expectatives dels organitzadors i més de cent pintures es presentaren a concurs, exposades al vestíbul de Can Carner del 13 d'agost al 18 de setembre. Probablement aquestes obres faran un circuit d'exposicions als diversos pobles de la comarca. El veredict del jurat fou el següent: per al tema de Calders, Joan Ramon Espax Dolade; Castellcir, Ramon Pujolà; Castellterçol, Julio García; Collsuspina, Ramon Pujolà; Granera, Ramon Pujolà; l'Estany, Enric Besora; Moià, Pere Noguera; Monistrol de Calders, Joan Vila Arimany; Santa Maria d'Oló, Joan Josep Pérez Garbó, i Sant Quirze Safaja, Joan Vila Arimany.

Dins els actes de celebració, Sebastià Mauri (aquarel·la) i Aida Mauri (pintura a l'oli) han impartit classe en les 1es Jornades Pictòriques al Moianès. La primera jornada se celebrà el 2 d'agost a Santa Maria d'Oló, i seguiren a Castellcir i Granera els dies 3 i 4 respectivament.

Els gegants, a l'avinguda de la Vila (fot. C.I.C. - Moià)

Les obres guanyadores, exposades al Casal (fot. E. Permanyer)

Cuina d'estiu 2016

Elvira Permanyer i Sert

Des de fa molts estius les diverses juntes de la Cultura de la Dona organitzen un seguit de sessions de cuina amb cuiners i cuineres de Moià, uns professionals del bon fer dels quals es pot gaudir durant tot l'any en els seus establiments, i d'altres d'aficionats als fogons que ens presenten les seves habilitats. Aquest any s'han fet cinc sessions des de mitjans de juliol fins a la vigília de la festa major. El canvi d'horari d'enguany, a dos quarts de sis de la tarda, ha fet que a cada sessió hi hagués una cinquantena d'assistents, entre els quals se sortejaren els plats elaborats en cada sessió.

Va començar la cuinera Loli del bar-restaurant Montaña. Acostumada a fer bona feina, ens presentà un *risotto* de bolets, seguit per un lluç amb alls tendres i llagostins i unes postres de tres xocolates.

La següent sessió la va fer un exalumne de l'Escola Hofmann, el Gustavo, aficionat a la cuina. Va fer un *tabulé* de cuscús, uns canelons d'albergínia farcits de tonyina fresca i acabà amb un *coulant* de xocolata.

La tercera sessió va anar a càrrec del cuiner Eduard, del restaurant Moianès. Traçut i ràpid, preparà uns rotllets de còctel de gambes —una manera nova de presentar el tradicional còctel—, una orada farcida d'espínacs i *brie*, i per postres un pastís de pastanaga i xocolata.

La quarta sessió va anar a càrrec de la coneguda mestressa de casa Mariona Clusella, amb un tàrtar de mango, alvocat i gambes, una llaminera agredolça, un manera de fer-la melosa, i de postres una *carlota* de llimona sense utilitzar els fogons, refrescant per als dies d'estiu.

Tancà les sessions el cuiner Edu, de Les Voltes de Sant Sebastià, que com sempre sorprengué els assistents, aquest estiu fent un menú d'alta cuina que difícilment es podria fer a casa: una amanida de calamarsets cuits a baixa temperatura amb verdures mini i flors, un bacallà amb *humus* de cigrons i tripa de bacallà, i per postres nyoquis de litxis amb pa de pessic de te verd.

Un estiu als fogons per a llepar-se'n els dits!

Estiu al parc, sardanes fresques!

Elvira Permanyer i Sert

Arriba l'estiu i molts sardanistes busquen, entre els molts cartells que apareixen per Moià, quins diumenges a la tarda al parc hi haurà sardanes. Des de ja fa uns cinc o sis estius que les audicions de sardanes s'han reduït moltíssim. I enguany l'Agrupació Sardanista de Moià ha organitzat tres audicions i l'Aplec. Els dies 24 i 31 de juliol, i per tancar l'estiu el dia 21 d'agost, totes tres audicions a les set de la tarda amb la Cobla Lluïsos de Taradell, vells coneguts dels sardanistes moianesos.

El dia 7 d'agost se celebrà el XVII Aplec de la Sardana Vila de Moià, amb les cobles Lluïsos de Taradell, Sant Jordi - Ciutat de Barcelona i Ciutat de Cornellà. Es tocaren i ballaren vint-i-tres sardanes de set tirades amb les corresponents repeticions. De les sardanes en destaquen tres que fan referència a Moià: l'estrena de la sardana del mestre cabrilenc Sigfrid Galbany *La Mercè i el Ramon de Moià* per la Cobla Lluïsos de Taradell, en honor dels sardanistes moianesos Mercè Homs i Ramon Marsinyac, ànima i esperit de

les sardanes a la nostra vila; l'altra sardana és la del moianès d'adopció Mateu Trenchs, amb *Primavera a Moià*, a la qual enguany ha posat lletra, i la darrera sardana de temà moianès fou *Moià a l'arbre fruïter*, del mestre sabadellenc Carles Rovira. Aquestes dues sardanes foren tocades conjuntament per les cobles Lluïsos de Taradell i Sant Jordi.

Com en cada aplec, es balla una sardana de colles improvisades. Enguany es formaren deu colles que representaven les comarques del Bages, Osona, Vallès Oriental i Moianès; a més, es formà una colla amb jovent amb ganes de ballar-la. La sardana escollida fou *Gota d'aigua*, del mestre Joan Calders, i les colles que els comissaris decidiren que millor la ballaren foren en primer lloc «Moià-2016», formada per la colla sardanista Llaç d'Amistat de Moià, que actualment torna a anar a les trobades, aplecs i audicions representant Moià; les següents colles guanyadores foren les colles «Alegria» i «Els Anònims», amb sardanistes de Castellterçol, Sant Feliu de Codines i Moià.

Sessions a càrrec de Gustavo i de Mariona Clusella (fot. E. Permanyer)

Aplec de la Sardana, al parc (fot. Elisa Roca)

Vint-i-cinc anys picant bastons...

Colla Bastonera de Moià

enguany celebrem els vint-i-cinc anys de bastoners a Moià legalment constituïts com a colla.

Com a precedent més proper, l'any 1975 es va recuperar el ball de bastons de Moià i des de llavors ha sortit cada 15 d'agost a la festa major juntament amb els gegants, fent la tradicional cercavila pels carrers del poble.

Va ser, però, l'any 1991 que aquell jove que ballava el ball de bastons, i que provenia del desaparegut Esbart Jovenut Dansaire, va tenir dues trobades més amb el món bastoner: una durant el mes de maig, amb la inauguració de la plaça de Catalunya acompanyats d'una altra colla, i l'altra amb l'assistència, a Badalona, a la 16a Trobada Nacional de Bastoners de Catalunya. I va ser pel mes de juny, concretament el dia 16, que es van reunir per perfilar aquesta futura colla. Eren catorze balladors amb ganes, però amb molts temes a resoldre, com ara fer vestits, perquè solament n'hi havia vuit, fer els bastons necessaris, trobar el músic que acompanyaria la colla, assajar balls

nous, presentar-ho a l'ajuntament... Va costar, però tot es va anar resolent amb la il·lusió dels catorze!

Dos anys més tard, es creava la colla de petits i es va col·laborar en la recuperació d'un ball de bastons que sortia per Pasqua amb les caramelles de l'Escola Pia.

El 21 de juny del 2003 vam portar la Trobada Nacional de Bastoners a Moià. Era una fita important per a una colla jove que només tenia uns dotze anys de vida, però va ser tot un èxit gràcies a la col·laboració de tots els moianesos que ens van donar un cop de mà.

Al llarg d'aquests anys hem portat el nom de Moià a pobles d'arreu de Catalunya, participem en les Trobades Nacionals de Bastoners de Catalunya, organitzem la nostra Festa Bastonera... i fins i tot hem anat a l'estranger: Mauer (Alemanya), Tolosa de Llenguadoc i Ceret (França). I també guardem un record especial dels dos bastoners que ens han deixat: en Ramon Hueso i en Joan Antonell.

Ara celebrem els vint-i-cinc anys d'aquesta colla de joves que el que volien

fer era ballar i passar-ho bé i es pot celebrar gràcies a totes les persones que en un moment o altre han passat per la colla, ja sigui com a bastoners, com a guies en les trobades, com a grallers, ajudant a confeccionar roba, col·laborant en altres temes... Entre tots ho hem fet possible!

Us fem avinent que el propinent diumenge dia 25 de setembre, dins els actes de la Festa Bastonera que organitza la colla, es farà un dinar gran de germanor, convidant tots els balladors, ex-balladors i col·laboradors.

Visca la colla de bastoners!

Logotip de la colla, dibuixat per Joan Antonell

Antiguitat de la tradició bastonera moianesa

Jaume Clarà i Arisa

La Colla Bastonera de Moià celebra els vint-i-cinc anys de la seva constitució com a entitat i, com a tal, van ser objecte d'homenatge en la passada Festa de l'Arbre Fruiter. Allà es va dir que la tradició bastonera a Moià es remuntava, com a mínim a principis del segle XX. La realitat documental és, però, que la presència del ball de bastons a Moià és encara més reculada. Vegem-ne algunes dades.

Tot i que de ben segur ja es ballava en el segle XVIII, segons Llogari Picanyol els bastoners dansaren, juntament amb gitanes i garrofins, en la dedicació de la nova església de Sant Sebastià, l'any 1808.

Però la font principal sobre els bastoners de Moià l'ofereix el llibre de la Confraria de Sant Isidre que es guarda a l'Arxiu Parroquial. És evident que, en el segle XIX, el ball de bastons estava vinculat al gremi dels pagesos, ja que en els anys en què hi dades (1846-1848, 1867-1878, 1881-1936 i 1942-1965) ofereix una presència relativament continuada dels bastoners. En els primers comptes, corresponents a 1846-1847, hi consta «Per lo ball dels bastonés y lo Jutge [el Pollo], importa 2 duros, 2 ptes., 22 cuartos», fet que demostra que llavors el ball anava acompanyat per l'esparriot actualment anomenat Pollo.

La colla bastonera de Moià, a Sùria, l'any 1996 (fot. Bastoners de Moià)

Ni l'any següent ni en tot el període 1867-1878 els bastoners no tornen a aparèixer com a despesa de la confraria, però sí que, excepcionalment (ja que és l'única vegada que així passa), hi consten com a ingrés. És en 1876-1877 quan per «La capte del[s] bastunés lo dia del St.» es van recollir 3 duros. Això podria indicar que durant aquests anys els bastoners potser no cobraven res, però probablement continuaven sortint.

Per altres fonts sabem que l'any 1883 els bastoners van ballar en la festa del segon centenari de l'Escola Pia. I és precisament en 1882-1883 quan comença una nova sèrie de set exercicis consecutius, fins a 1888-1889, en què consten pagaments de la Confraria de Sant Isidre als bastoners —també anomenats «bastonaires»—, per import d'1 duro i alguns rals o algunes pessetes. Els pagaments també hi consten en 1890-1891, i en els tres exercicis que van de 1895 a 1898.

En aquest punt, una crònica publicada per un moianès a *La Vanguardia* sobre la festa major de 1894 informava que el «tradicional ball de bastons» havia sortit aquell any en la processó de la festa major després que «hacia algunos años se había abandonado este espectáculo» —per

tant, ja llavors sortien el dia 15 d'agost—. L'impulsor que es tornés llavors a ballar era el tenor Francesc Viñas.

Les anotacions que esmenten els bastoners en el llibre de la confraria dels pagesos disminueixen a principis de segle: només consten en els tres exercicis de 1902 a 1905 (enllaçant amb la participació coneguda en les primeres edicions de la Festa de l'Arbre Fruiter), en 1909-1910 (en 1910, el *Butlletí* també assenya-la que per Sant Isidre prendrà part en la processó «la típica colla dels bastoners») i, la darrera menció, en 1926-1927, quan el llibre indica que es llogaren bastoners que van participar en la capta i, sembla, que per no haver-se recollit prou diners se n'hagueren de treure de la caixa d'estalvis per a pagar-los. És la darrera vegada que apareixen viculats amb la Confraria.

Entremig, per testimonis fotogràfics sabem que a l'Escola Pia hi havia, en 1903, una colla de bastoners. Una crònica a *La Vanguardia* avança a l'any anterior aquesta presència bastonera, que defineix com «un grupo de estudiantes infantiles de los que tienen los PP. Escolapios en clase de recomendados, con sus trajes especiales representando, en cierto modo, el "ball dels bastons"».

Els bastoners, en la Festa de l'Arbre Fruiter de 1906 (fot. Frederic Ballell - Arxiu Maragall, BC)

NATURA

L'hort urbà

Josep Canamasas

Avui en dia està molt de moda muntar un hort a la terrassa, balcó o pati per a conrear les pròpies hortalisses. Els veritables horts urbans, aquells que els historiadors posen a la llista del patrimoni arquitectònic quan fan un inventari d'una població, eren una cosa ben diferent.

Gairebé cada casa tenia un tros d'hort. Era l'hort al davant, al darrere o molt a prop d'on es vivia, que cuidava la dona. Però el més interessant era el que es plantava al seu voltant. Podia variar una mica de l'hort del veí, però la gran majoria de les plantes eren les mateixes.

Així podíem trobar un tipus de roser mig bordissenc en què l'aigua de roses s'utilitzava per a rentar els ulls i així curar qualsevol infecció. Una altra planta era la sarriassa o orella d'ase: la part del tubercle s'utilitzava com a expectorant i per a combatre els catarros bronquials, mentre que les fulles servien per a curar les cremades. També s'hi podien trobar un parell de parres, les varietats de les quals no eren triades a l'atzar. Una solia ser primerenca, perquè es pogués consumir per

la festa major, i l'altra era un panser: els grans es posaven a assecat a les golfes i així es podien tenir panses tot l'any per a cuinar. Tampoc no hi faltava el julivert, ja que a més de fer-lo servir com a condiment culinari té moltes accions farmacològiques. Altres plantes que es conreaven eren la menta, de la qual es feia un oli medicinal i també algun licor; la marialluïsa, que servia per a combatre el mal de panxa i també com a additiu d'alguns licors com la ratafia; el te de roca, que s'aprofitava pels seus efectes estomacals o senzillament com a relaxant... En algun racó s'hi plantaven tres o quatre carxofes: a més de proporcionar carxofes, s'aprofitava la seva flor, l'herbacol, que es feia servir per a fer quallar la llet i obtenir un bon mató. Un altre que no podia faltar-hi era el safrà: amb vuit o deu plantes s'assegurava poder donar gust i color a l'arròs que es feia el diumenge.

L'hort urbà era tot un laboratori del qual les mestresses de casa tenien molta cura. Avui els temps han canviat, i els horts urbans també.

Un hort de Santa Maria d'Oló (fot. J. Canamasas)

PERFILS

Antoni Comín i Oliveres, conseller de Salut: «El nostre sistema de salut és indestructible»

Josep Font, Jaume Clarà

Antoni Comín (fot. J. Font)

El conseller Comín ha presidit la Festa de l'Arbre Fruiter, que s'ha fet a Les Faiques per la pluja. Es planta l'arbre mentre fosqueja a la plaça del P. Francesc Sagra, a l'entrada del parc. I entre palada i palada de terra explica que en va plantar una, de noguera, a casa seva, a Castellterçol, en el moment de fundar una nova família. «Aquest parc és fabulós», diu, i comencem l'entrevista demanant pels seus records d'infantesa a Castellterçol, on estiuejaven els seus pares...

No és un record, perquè és una presència viva. He estiuejat allà des dels dos anys i ha estat sempre el meu refugi, el meu lloc en el món. Cadascú té un lloc en el món i ara que sóc adult i he fet la meva família, he tornat a Castellterçol i al Moianès. Són les meves arrels, una mica. A Castellterçol hi he viscut els dies més bonics de la meva infància i joventut.

El seu pare, Alfons Carlos Comín, va ser un polític, escriptor i activista.

Fundador de Bandera Roja a Catalunya l'any 1974, també va crear Cristians pel Socialisme. L'any 1980 va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya pel PSUC, però no va poder prendre possessió del càrrec, perquè va morir el juliol d'aquell any. Va ser enterrat a Castellterçol. Per què va escollir aquest lloc?

Al meu pare li agradava molt la muntanya; però, al mateix temps, i a causa de la seva activa militància política, necessitava tenir a prop Barcelona. No volia estar-ne gaire lluny. Un amic li va explicar que si col·locaves tots els pobles de Catalunya en funció de l'alçada en el numerador i llavors en el denominador la distància a Barcelona, et sortia Castellterçol com a primer d'aquest rànquing. És, per entendre'ns, el primer poble de muntanya més proper a Barcelona. En 45 minuts arribes a 800 metres. Com que tenim la Depressió Central, no recuperes les alçades del Moianès fins al Berguedà o al Ripollès, molt més allunyats de Barcelona.

El Moianès té encara una altra màgia i és que és un altiplà. A prop també tens el Montseny, però és un massís i el terreny té més pendent. Aquí és més pla. La gent té com a referents Montserrat i el Montseny i tens aquí al mig l'altiplà del Moianès.

Passem de la geografia a la política. Vostè havia estat diputat de Ciutadans pel Canvi a les llistes del PSC. Què el va empènyer del federalisme a l'independentisme?

He de dir primer que sempre que he entrat en política m'ha costat una mica: m'han hagut d'anar al darrere, per entendre'ns. La primera vegada va ser en Maragall —un referent per a mi— qui m'ho va

demanar. I aquesta vegada m'ho ha demanat l'Oriol Junqueras. El meu compromís polític és l'eix social: la justícia social, la igualtat d'oportunitats o la garantia dels drets per a tothom són els punts que integren el meu compromís. Veig l'eix nacional, doncs, com un eix instrumental. És el que ens permetrà d'arribar a un estat del benestar de primera divisió, comparable a països nòrdics com Suècia o Dinamarca: aquests són els països més pròspers del món perquè són els més igualitaris i els que tenen nivells de pobresa molt baixos. Durant anys vaig pensar que la millor manera d'arribar fins aquí era millorant l'autogovern dins una Espanya federal; aquest era el projecte de Pasqual Maragall. Ara bé, la via federal no és possible perquè aquell Estatut va ser una aventura fallida, ja que l'Estat se'l va carregar i el PSOE no va fer res per impedir-ho. Aquell federalisme va quedar en una quimera. Llavors, si no podem millorar l'autogovern i volem un país amb un benestar de primera, cal un Estat independent. Aquesta és la conseqüència natural quan la via federal no és viable.

¿Creieu que és factible d'obtenir la independència abans d'un any, com s'afirma?

Estem aquí per complir un full de ruta. Joestic aquí perquè m'hi ha posat un president i aquest ho és perquè es va presentar amb una candidatura, Junts pel Sí, amb un programa electoral que diu això. Sóc el primer que tinc l'obligació i el plaer de complir aquest compromís, que diu que aproximadament en divuit mesos hem de tenir la llei de transitorietat jurídica que ens faculta per a unes eleccions constituents. Hem de complir fil per randa aquest full de ruta. Sí, en un any haurem aprovat aquesta llei que facultarà el Parlament de Catalunya a elaborar la Constitució de la República.

Avui a la Festa de l'Arbre ha estat homenatjat el Dr. Viñeta, que s'ha jubiat.

Plantant una noguera (fot. J. Font)

lat un parell d'anys abans del compte. En una entrevista a LA TOSCA deia que, si no fos per la manca d'efectius i de substitucions, ell encara hauria continuat. Per altra part, el 22 de juliol l'ANC omplia de creus la Plaça de Vic anunciant la mort del sistema sanitari català. Què respon a tot això, com a conseller de Salut?

Comencem per l'ANC: al sistema sanitari català no hi ha qui el mati. Està entre els millors d'Europa, i no ho dic jo, ho diuen tots els indicadors quan mires els resultats del sistema assistencial. Continuem tenint un dels millors sistemes sanitaris d'Europa, que vol dir del món. L'esperança de vida no ha parat de créixer a Catalunya, com tampoc no ho ha fet l'esperança de vida amb bona salut. Hi ha molts indicadors —en càncer, en trasplantaments, en malalties coronàries...— que diuen que les xifres van millorant. Per tant, la qualitat del sistema continua essent impecable. És un sistema molt sòlid, que hem anat construint al llarg de trenta-cinc anys, fruit d'un gran consens social i polític que, des de 1980 amb Ramon Espasa, que era del PSUC, passant per Xavier Trias, i amb una llarga llista de consellers com Marina Geli del Tripartit, s'ha anat construint. I la clau de l'èxit són els metges, els professionals. Una altra cosa és que hàgim de lluitar contra totes les ombres de corrupció que pugui haver-hi: una cosa no treu l'altra! Però el nostre sistema sanitari és indestructible.

Punt dos: durant els anys de la crisi el sistema sanitari ha rebut tres impactes dolorosos, per manca de recursos econòmics. El primer impacte ha estat en els salaris dels professionals, que s'han reduït. El segon impacte també afecta els professionals, amb la manca de substitucions i suplències. Això vol dir que metges i metgesses, infermers i infermeres, no solament han vist reduït el seu salari sinó que, a més a més, els ha augmentat la

pressió assistencial i han hagut d'assumir tota la feina. Malgrat això, han aconseguit mantenir la qualitat assistencial de què parlàvem abans. Si els recursos s'han reduït i els resultats s'han mantingut, això és pel sobre esforç que han fet els nostres metges i metgesses.

I quin tercer impacte ha tingut, això? Doncs que les llistes d'espera s'han allargat. Això és dramàtic i no ho hem pas de minimitzar: desgasta i esgota el món de la salut. És per això que aquests professionals em mereixen un reconeixement absolut, que els transmeto cada dia, tantes vegades com calgui, però aquest esforç no pot ser permanent.

La bona notícia és que les retallades es poden començar a revertir, i la mala notícia és que aquesta recuperació va més lenta del que jo voldria. Faig servir l'exemple del desglaç: hi ha hagut una glaciació i tot ha quedat glaçat, i ara les temperatures tornen a augmentar, però al gel li costa de fondre's i continuem tenint fred. Entenc perfectament, doncs, la situació del Dr. Viñeta i de professionals com ell que, després d'aquests anys, hagin quedat esgotats.

La Festa de l'Arbre té entre els seus objectius la promoció del civisme. Això inclou el màxim respecte a qualsevol diferència sigui a nivell cultural, ètnic, religiós o d'orientació sexual. Com un dels primers polítics que es va declarar obertament homosexual i, d'altra banda, també considerant la seva confessió cristiana —vinculat a Cristianisme i Justícia—, com veu l'evolució de la nostra societat en el reconeixement i respecte de la diversitat?

Amb totes les dificultats, jo estic content de la situació a Catalunya. Això no és un conte de color de rosa, no ens enganyem, però és una societat bastant exemplar. Parlant de convivència interreligiosa, mirem com estem aquí i mirem com estan a França o Alemanya, per exemple... Aquí

hi ha gent de molt diverses procedències convivint de forma bastant fraternal. Les comunitats religioses comparteixen l'espai públic d'una manera pacífica.

El tema de l'homosexualitat és un cas extraordinari, a Espanya i a Catalunya, perquè hem passat d'un extrem a l'altre en vint anys. Hem passat d'una societat amb una de les morals familiars més conservadores, més ancorades en el segle XIX, i hem saltat al segle XXI sense solució de continuïtat. Hem estat els primers a aprovar per llei el matrimoni homosexual, una gran decisió. Normalment els valors van per davant de la llei, però en aquest cas hi ha hagut una llei que ha fet que la gent digués «és veritat, això és just!» i li han donat suport. El grau de diversitat sexual a Catalunya és molt alt. Una de les decisions que he pres com a conseller i que ha tingut més bona acceptació social ha estat estendre la reproducció assistida, com ara la fecundació *in vitro*, a les dones lesbianes. Poques mesures han rebut tan bona acollida en els mitjans i en els col·lectius, i això és indicatiu d'una societat que viu les diversitats de manera bastant respectuosa.

Ara bé, l'Església catòlica és una realitat molt diversa. Té unes bases on alguns col·lectius tenen l'homosexualitat totalment assumida. A nivell de discurs oficial, però, la doctrina oficial respecte a l'homosexualitat està molt endarrerida i segur que al llarg del segle XXI anirà avançant. En alguns temes l'Església sempre arriba l'última. Jo estic molt content amb el Sant Pare actual, s'acosta bastant als meus ideals del que hauria de ser un Papa; està avançant molt en temes socials, però, tanmateix, en d'altres no pot avançar al mateix ritme, amb els temes morals ho fa més tímidament.

L'Església catòlica haurà d'entendre que totes les formes d'amor són evangèliques i que l'amor del qual parla l'Evangeli no és biològic. I que, per tant, no és un amor que hagi d'estar vinculat a la repro-

Fot. J. Font

ducció biològica. Jo sóc pare, jo estic criant una filla amb el meu company i és, per tant, un amor fecund, que té fills. És cert que aquest fill no s'ha construït mitjançant la meva biologia i la de la meva parella, però l'amor de què parla l'Evangeli no és biològic i tots els amors són reflex de l'amor de Déu. Des del punt de vista d'un cristià, tinc clar que l'Església catòlica acabarà fent aquest pas, i per una raó molt senzilla: perquè és un pas que ja han fet altres Esglésies cristianes, com moltes d'evangèliques. Ho acabaran fent totes.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Els *Bimbis* viatgem al país de la imaginació

Sònia Arcusa Ferrer, monitora del casal dels *Bimbirimboies*

Els *Bimbis*, com cada any, han emprès una aventura que els acompanyarà tot el mes de juliol. Aquest estiu nens d'entre els 4 fins als 12 anys de Moià, Castellterçol i Castellcir, acompanyats dels monitors, han viatjat fins a Fantàsia, el país de la imaginació on viuen totes les històries, les llegendes i tots els personatges imaginables i inimaginables. Però el *No-Res*, una mena de boira que destrueix tot el que troba, està envaint Fantàsia. A més, l'Emperadriu Infantil està malalta i necessita ajuda perquè cap dels metges del regne no sap com curar-la. És per això que l'Emperadriu envia l'Atreiu, un pell-verda que viu al Mar d'Herba i que és portaveu de Fantàsia, perquè trobi els *Bimbirimboies*. Han sentit dir als gals, al Gandalf, al Legolas, al Tintín, al doctor Garabui i a d'altres personatges dels darrers anys, que els *Bimbirimboies* són valents, atrevits, aventurers, treballadors i que sempre han sabut trobar la manera de superar amb èxit tot allò que s'han proposat.

Cada setmana els *Bimbis* han hagut de reescriure el llibre de *La història inter-*

minable, ja que havia desaparegut per culpa del *No-Res* i han hagut de superar les diferents proves per tal d'ajudar els personatges de Fantàsia: construir dos dracs, fer una poció per a salvar els animals marins, preparar una trampa per a atrapar l'home llop aliat amb el *No-Res*, buscar banyes de búfal, escollir un nom a l'Emperadriu per tal de poder-la curar, etc. D'altra banda, també han pogut gaudir de tallers, jocs, banys a la piscina, sortides a la natura i activitats en anglès i també esportives.

Han estat uns dies molt calorosos i intensos en què han hagut de treballar de valent, buscar estratègies, treballar conjuntament i ajudar-se els uns als altres per a poder assolir l'objectiu de cada setmana.

Des del país de Fantàsia es vol donar les gràcies a tots els *Bimbis* que han format part d'aquest llarg viatge i per haver estat capaços de trobar la manera de curar l'Emperadriu i salvar Fantàsia. Estem neguitosos esperant la pròxima aventura que ens espera l'any que ve. Quina

serà? Quins personatges en formaran part? Quin problema tindran? Els *Bimbis* seran capaços d'ajudar-los? Ara cal que descensem per a agafar forces i esperem un any per a poder tornar a viure aquesta experiència tan fantàstica que ens ha fet créixer com a persones i ens ha fet valo-

rar un dels aspectes més importants de la vida: l'amistat.

Per les amistats que han nascut aquest estiu. Per moltes més aventures plegats. Per moltes més il·lusions compartides. I per molts més viatges al país de la imaginació.

Ai, quin dolor!, quina tristor, l'endemà de la festa major!

Hospital-Residència de la Vila de Moià

Visita de les autoritats (fot. Hospital-Residència)

Aquests mesos d'estiu han estat ben calorosos i hem estat molt enfeïnats amb les obres de millora que anem fent, gràcies al suport de l'Obra Social La Caixa.

Tot i això, no hem tingut pas mandra de fer activitats. El dia 23 de juny vam celebrar la revetlla de Sant Joan al jardí amb música, petards, coca i cava. Un mes després, el dia 24 de juliol, va tenir lloc la Festa de Portes Obertes. En aquesta ocasió, l'exposició la van protagonitzar diversos artistes moianesos. Com és costum, al matí va tenir lloc la celebració eucarística. A la tarda i enmig de la popular rifa de pernils, vam poder gaudir d'un bon nombre de trucs de màgia, de sardanes, del vals-jota i altres diversions, a més de fruit de l'acompanyament del piano.

Volem agrair de tot cor la col·laboració de les persones que cada any participen en aquesta festa, tan estimada per nosaltres.

Per la Festa Major de Moià també hem fet moltes coses. Ens van visitar les autoritats i van entregar les plaques als residents que enguany han celebrat els noranta anys d'edat. Vam tenir l'actuació del Mag Pep, el tradicional bingo especial de festa major, una passejada pels carrers de la nostra vila amb aperitiu inclòs, gimnàs a la fresca, taller de cuina, etc. I per als residents que no van anar al parc a la Festa de l'Arbre Fruiter, nosaltres també vam fer un aperitiu en homenatge a la vellesa. Per acabar les activitats de la festa major, no ens podem descuidar del ball amenitzat per la Nati i en Joan dels Hostalets de Balenyà, que ens van fer passar una estona molt divertida.

I ara, de mica en mica, tornem a la normalitat i la tranquil·litat. Però no parem pas! Que el 3 de setembre celebrem la Festa de les Famílies.

Casal dels *Bimbirimboies*

Biblioteca de Moià

Espectacle de màgia (fot. Bibl. Moià)

Durant tot el mes d'agost hem gaudit de l'exposició fotogràfica *Un dia de agua*, a càrrec d'Esther Ruiz amb la col·laboració d'Enginyeria sense Fronteres. Les imatges ens han mostrat les dificultats que té una família salvadorenca per a accedir a l'aigua potable en el transcurs d'un dia qualsevol.

Per a celebrar la festa major es va fer un gran espectacle de màgia al parc: Dany Màgik ens va representar l'obra *El meu primer conte màgic*, explicant-nos històries plenes de sorpreses que van tenir un final increïble.

Tot el mes de setembre tindrem exposats a la biblioteca els gravats de la moianesa Judit Alboquers.

La biblioteca se suma a la trenta-quatre edició de la Setmana del Llibre en Català amb una exposició de títols i autors, tant infantils com per a adults, que tenen un paper destacat en la literatura catalana.

També iniciem la nova temporada de les tertúlies literàries i ho fem amb la novel·la *L'integrista reticent*, de Mohsin Hamid. Serà, com sempre, el darrer dilluns de mes. Si us agrada la lectura, us animem a venir cada mes al Club de Lectura de la biblioteca!

Club de Golf Montbrú-Moià

Carles Llorens

Apreciats seguidors del Club de Golf Montbrú-Moià: Un cop acabades les vacances per a la majoria de nosaltres, ja tornem a reprendre l'activitat després del merescut descans.

Precisament aprofitant les vacances, hem tornat a fer l'escola de golf durant el mes de juliol, en

la qual han participat nens de les escoles de Moià. El curs l'ha fet el nostre professor Ramon, ensenyant als nens i practicant les diferents facetes del nostre esport, tirant boles al camp de pràctiques per consolidar el *swing* i corregir el *grip* de cada nen, practicar el *chip* i el *putt* al *putting green* i, finalment, sortint al camp a jugar i gaudir del que han anat aprenent cada dia. Esperem que hagin gaudit molt i que continuïn amb la pràctica d'aquest esport.

Durant la festa major hem fet el tradicional campionat Vila de Moià, honorant-nos

amb la visita Josep Alcantarilla, regidor d'Esports de l'Ajuntament de Moià i també soci del club i amant d'aquest esport. El regidor va fer el parlament de cloenda en l'entrega de premis. Des d'aquí volem tornar a agrair la seva presència i les seves paraules.

El campionat es va fer en la modalitat GreenSome, que es juga per parelles. Es fan dues sortides, es tria la millor i a partir d'aquí es juguen cops alterns amb la bola triada la resta dels forats.

Els guanyadors del campionat van ser els següents:

Scratch: Joel Girbau / Quico Riera.

Handicap: Lluís Pérez / Ari Ingimunderson, Javi López / Javi López Jr., Illan García / Robert Richardson.

Fins a la pròxima, en què us continuarem informant. Us desitgem que tingueu tots una bona reincorporació a les vostres activitats habituals.

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

DECOMADEX

Carpinteria - Ebanisteria

Traca'ns i t'ajudarem!
Pressupostos sense compromís

PISCINES DE FUSTA...A MIDA!
1ª Qualitat, personalitzades i a preus assequibles

Malla't i gaudeix l'estiu!

- Portes
- Armari
- Tanques
- Parquet
- Mobles
- Jardineres
- Tarimes
- Cuines
- Mobles de Jardí
- Sostres
- Porticons
- Complementos
- Revestiments
- Porxos
- Etc.

Tel: 674 31 99 69 / 678 32 27 08 • E-mail: decomadex@hotmail.com

C/ Moli de Sant Joan S/N, Pol. Ind. El Vapor
08183 Castellterçol, Barcelona

MOIANÈS

Notes terçolenques

Ramon Puig

99è aniversari del traspàs de Prat de la Riba

De nou, l'ajuntament i el Departament de Cultura de la Generalitat convocaren l'acte cultural i política d'homenatge a qui fou president de la Mancomunitat, enguany en el noranta-novè aniversari de la seva mort.

El conferenciant convidat fou Josep Maria Solé i Sabaté, professor d'història i autor de catorze llibres sobre història contemporània de Catalunya. Començà amb algunes anècdotes de la seva estada a Castellterçol en l'adolescència (estada a cal Floro, del carrer Quadró; amistat amb la Conxita Burés...). Durant gairebé una hora va anar desbrossant l'encontre d'un país en lluita, des dels Remences fins a la revolució industrial, ressaltant com Prat fou l'impulsor de tot: jurista, poeta, periodista, participant en els congressos catalanistes, contemporani de Valentí Almirall, mossèn Cinto, Puig i Cadafalch..., potenciador de la Unió Catalanista, etc., fins a esdevenir president de la Mancomunitat,

gran impulsora del tema territorial, cultural, administratiu, etc., mentre Espanya no tenia cap projecte renovador després de la pèrdua de Cuba i Filipines. Prat sabé envoltar-se de personatges com Cambó, Fabra, Pijoan, Campalans... Tota la intervenció de Solé i Sabaté combinà les dades històriques amb referències constants de comparació amb la situació actual.

Tancà l'acte l'alcalde, Isaac Burgos, que expressà l'agraïment al conferenciant i anuncià la celebració del centenari l'any vinent.

El matrimoni Pujol-Ferrusola tornà enguany a fer acte de presència a Castellterçol, saludats per alguns militants i ex-alcaldes de l'antiga CDC. En privat van tornar a repetir-se algunes opinions molt contràries a la seva presència.

Espectacle-homenatge a Ovidi Montllor

Finalitzada la conferència de Solé i Sabaté, el gran i mític artista Toti Soler,

acompanyat per Gemma Humet —jove cantant de la nissaga de l'egarenc Joan Baptista Humet— i l'actor i preuat rapso-de Joan Massotkleiner, presentaren un total de vint-i-vuit peces musicals a partir de poemes de Salvat Papasseit, Vicent Andrés Estellés, Josep Maria de Sagarra i, no cal dir-ho, del mateix Ovidi Montllor.

Un públic tan atent com entregat va vi-brar escoltant *La fera ferotge*, *Per què vull*, *Va com va*, etc.

Noves preses de posició dels partits locals

Passat ja el primer any de les dar-res eleccions municipals, els partits ja van fent cops de timó en la navegació, a voltes complicada, del tarannà municipal. En l'equip de govern, Castell en Positiu dóna mostres d'optimisme, malgrat actuar en minoria: neteja viària i suport a la cultura al carrer en són mostra.

El PIC ha fet el primer relleu entre els quatre regidors del seu grup. Cristina Cordero i Masdéu, filla del líder històric del PSC Ramon Cordero, ha deixat lloc al veterà i ideòleg, número cinc de la passa-da llista, Sebastià Padrós. Tenen pendent de resposta tota una bateria de preguntes

a l'equip de govern, entre altres sobre el mobiliari municipal de la plaça Prat de la Riba, el vell tema del projecte de monument al president de la Mancomunitat de cara al centenari de la seva mort, ara ja ben proper, i una molt especial contra-vèrsia sobre el monument a l'almo-ratxa —gera típica del Ball del Ciri— a la ma-teixa plaça.

Oriol Prats, segon de la llista del PDC (antiga CDC), ha estat el delegat local al congrés de refundació del veterà partit. A través del full informatiu municipal es queixen de les poques decisions que, se-gons ells, pren Castell en Positiu, i que per contra estan en totes les comissions: baixada d'impostos, institut-escola, cen-tenari d'en Prat, etc.

Després d'un any de certa malfian-ça, ara ERC aposta per un acostament a l'equip de govern, en considerar que es fa una política social apropiada, entre d'al-tres. Aposta per portar refugiats de Síria com a acte de solidaritat i ha fet profunds canvis en el seu organigrama local, pas-sant tota la representació institucional de la unió local de Castellterçol-Castellcir a l'ex-regidora i candidata al Congrés dels Diputats en les darreres eleccions per la Catalunya Central Meritxell Benedí.

El conferenciant Solé i Sabaté i el matrimoni Pujol-Ferrusola entre el públic (fot. Joan Capdevila)

Castellcir, 1945: el vol de la «Perdiueta»

Francesc Rochel i Vara

En un dia del mes de març de l'any 1945 va néixer a Castellcir la nostra ben-volguda Angelina Sala, la «Perdiueta».

Aquest sobrenom l'hi va posar la iaia de la Caseta, tieta de la mare de l'Ange-lina. El motiu del sobrenom era senzill: sempre corria, el neguit de fer coses la feia anar d'un lloc a l'altre, fins i tot per intentar agafar la lluna plena en una nit clara i de llum intensa.

L'any 1945, i segons les dades d'evolució demogràfica del municipi, hi havia una forquilla de «població de fet» entre els 325 de l'any 1940 i els 280 de 1950. Aquesta població estava distribuïda per diferents parròquies, però si ens cen-trem en el carrer on va néixer l'Angeli-na, el carrer Major, hi podem assenyalar les següents cases: cal Tori, cal Pastor, cal Cinto, cal Cisteller, cal Pujadetes, ca

l'Agustí, cal Tut, cal Caseta, cal Martí, cal Biel, cal Moliner, cal Carreter, cal Salvador, cal Solanes i, per últim, cal Bartomeu (cal Sala).

Un carrer que en aquesta època no s'anomenava Major, ni tampoc de l'Amar-gura, sinó del «Generalísimo», nom de nefast record.

Un carrer i una època en què la guàrdia civil de tant en tant entrava a les cases per verificar, requisar i controlar la vida del veïnat, i al final de la seva feina els residents havien de signar un document conforme havien entrat per lliurar-lo als seus superiors de la «Casa Cuartel»; era el dia a dia d'una vida molt grisa.

A can Sala els llibres en català estaven tancats a pany i forrellat. El pare de l'Angelina, el Sr. Enric, els hi deixava de nit, quan potser tot estava tranquil. Va ser l'inici de les primeres passes per acostar-se al català. Una vegada utilitzat el llibre, aquest havia de tornar al seu amagatall, no fos cas que en una entrada inesperada dels controladors dels bons costums trobessin un llibre en català i portés unes conseqüències no desitjades per la família Sala, una família formada per sis germans, dos avis, dos tiets i els pares.

La «Perdiueta» també anava a escola. L'escola d'aquella època era en el mateix lloc on és actualment. «Recordo molt bé la primera mestra que vaig tenir», ens explica l'Angelina. «Es deia Paquita Gràcia. Érem entre nens i nenes uns trenta, d'edat entre dos i tres anys. Per a mi era com una segona mare, a cinc anys ja llegia i també vaig aprendre a cosir.»

En un determinat moment de la nostra trobada, va aixecar-se de la taula i ens va portar unes labors que té guardades com un petit tresor: «Aquest el vaig fer quan tenia cinc anys», ens diu, i és veritat: hi ha el seu nom escrit —«Angelina»— amb unes puntades i traç de criatura i la data de «1950». Així mateix ens puntualit-

za que quan tocava també feia jerseis.

Entre escrits en castellà i jocs de pati com la gallineta cega, la mestra Paquita va deixar pas a altres mestres; cada any hi havia mestra nova. «Recordo molt bé que l'última que vaig tenir, de mestra, jo ja tenia nou anys, es deia Imma Castro i vivia a l'habitatge de l'escola destinat a la mestra.»

Potser és difícil d'imaginar, però el carrer Major d'aquella època no té res a veure amb el d'ara. En Pere, el marit de l'Angelina, ens descriu el lloc com una zona rústega i sense estructura, on hi havia molts rocs i coberts per als carros de les cases. Molt lluny hi havia l'entrada actual de Castellcir. Per a entrar o sortir calia creuar per camins empolgats, dreces pel Pedregar, la Vall, la Caseta, la Bassa Nova, la Bassa Vella; noms que ara ens poden semblar fins i tot inexistent, però que en aquells moments eren importants per a les persones, els carros i el bestiar.

Entre jocs i puntades de fil i agulla arribaven els hiverns de tardes fosques i entrada de llenya a casa, encesa de llum de carbur, nevades i dolorosos penellons a les mans. Aigua gelada que calia trencar per donar beure als animals. Hiverns amb faldilles i mitjons i poc abrigall més. Lluny quedava encara l'arribada de la llum, l'any 1954, i lluny la vinguda de l'aigua dels anys 1961-62.

Les feines no podien aturar-se i una de les tasques era anar a deixar la llet perquè fos recollida pel «recader» de Moià, una llet que arribava a la casa Aneto o a Danone; abans hi havia la feina prèvia de precintat-la i la d'indicar els litres de llet que aportava cada casa del poble.

La tornada de Castellterçol a Castellcir servia per a dur les lleteres buides. L'Angelina ens explica que en una d'aquestes tornades a casa amb el carro, per la recta de la Vall van començar a sentir uns «croc, croc, croc!». Anaven

i tornaven sols i la por del soroll va fer que no volguessin mirar el que passava al darrere, fins que una mirada entre la por, la curiositat i la foscor primerenca va adonar-se que aquells «croc, croc, croc» eren les barres de pa que anaven perdent pel camí. Tot es va solucionar recollint les barres perdudes i prosseguir, al més aviat possible, cap a casa.

Com que ha sortit el tema del pa, cal fer referència a la manera d'aconseguir-lo: hi havia un tracte amb el forner de Castellterçol. Lliurant una quantitat de farina tenies dret a recollir un pa de determinat pes; per això el viatge de tornada servia per a portar-ne a diferents cases.

Records, vivències, territori, entorn, tot gira al voltant de l'Angelina, una persona a qui molts devem haver compartit moments de descobertes i recolliment.

El vol de la «Perdiueta», un vol de moltes històries, un vol que va servir per a anar a recollir les coques al Prat amb un bitllet de cent pessetes per a pagar-les. Eren les coques que es menjaven per la festa de la matança del porc, i les coques van arribar però el bitllet es va fer fonedís pel camí. Quan ho va explicar a la tornada, el seu pare li va dir que tornés

a fer tot el camí per trobar el bitllet, i l'Angelina, amb sis anys, el va buscar i el va trobar i, per tant, es van poder pagar les coques.

Eren temps complicats, grisos i tristos, fins i tot la por servia com a recurs per a donar ensurts a la canalla. Serveixi com a exemple, ens explica l'Angelina, que per la part del Puig un guàrdia civil que es deia Pasqual se li va acostar i li va dir: «Os voy a quitar la abuela.» L'Angelina, acompanyada probablement d'algun germà, va córrer com una «perdiueta» per arribar a casa i amagar l'àvia. Després es va aclarir que era una broma i que el guàrdia civil Pasqual no donava més de si per a reflexionar sobre el tipus de broma que es podia fer a uns vailets.

Una vida difícil com totes les vides fetes en indrets rurals, però on potser els valors i el caliu humà escalfaven llars i vides. Amb quatre coses es podia viure i el consum era mínim: un abric que portava amb vuit anys, el va desfer quan ja en tenia divuit, va girar-li la roba i amb aquell abric es va fer una jaqueta.

La «perdiueta» de Castellcir: una vida, una família, uns fets i molt del seu temps dedicat al seu poble, Castellcir. Gràcies, Angelina.

Angelina Sala, la «Perdiueta» (fot. F. Rochel)

MISCEL·LÀNIA

Un tros de terra

Francesc (Paco) Fanés

A l'horabaixa, l'oncle Florenci —Florenci Crusat— traginava els últims instants de la jornada en un petit hort anomenat *l'hort de la capella*. El nom d'aquest tros s'esqueia a mida, ja que era ben bé a tocar de la capella del cementiri de Moià. Llogaret tranquil i... sobretot callat.

Aquest verger, diminut, amb quatre verdures i un solitari arbret fruiter, era amb algun altre fragment de terra tot el territori agrari de la seva propietat. El tiet Florenci s'estimava el seu ofici de pagès; sovint treballant a jornal, tota una vida laboral trescant per molts dels camps de la contrada del Moianès i avui, ja ben entrada la cinquantena, plegava els estris i enllestia el dia després de passar la tarda en aquest petit i personal espai tan estimat. Un servidor, el nebot barceloní, feia veure que l'ajudava amb els meus deu o dotze anys i, com qui diu, acabat d'arribar del barri del Raval de la gran ciutat per a passar uns meravellosos dies de vacances d'estiu al poble. Els pares no es podien permetre altra cosa i em deixaven amb els tiets de Moià perquè refés la carcassa blanquinosa de ciutadà ravaler.

L'anada amb l'autocar de la companyia Sagalés era per a mi un autèntic viatge iniciàtic que començava quan la natura s'obria de mica en mica passades les últimes fàbriques del Vallès i el barri fosc s'anava perdent en els racons ja oblidats del cada dia i el sol brillant inclement en el ple de l'estiu acaronava els arbres reconeguts que em donaven la benvinguda. Arribant a la Fàbrega, la recta final i l'esvelt campanar de Moià al mig de la capital de l'altiplà em feien promesa d'acollir-me en el seu redós dur i fràgil, per a mi tan salvatge, ple d'inacabables aventures d'antuvi imaginades.

Tinc aquells dies de finals dels anys cinquanta i primers seixanta del segle XX com un temps de viure intens com poques vegades l'he viscut. L'escola de la naturalesa, l'aroma primer de totes les coses creades, el silenci espès del migdia canicular i la meva visió admirada del treball a pagès que no s'acaba mai dels mais em faran companyia i me'ls beuré fins que no quedi una gota encesa d'aquesta mel.

L'oncle Florenci, fill d'una antiga nissaga de moianesos, i la seva estimada Pepita Fanés, germana del meu pare, barcelonina que va conèixer l'oncle en un ball de societat de Barcelona i poc després del tot arrelada a la vilatana vida d'aquell Moià de la postguerra. I els cosins Florenci, Núria, Dolors i Josep, que sempre em van fer l'estada molt feliç. Aquella festa major de la Mare de Déu d'Agost, amb el seu magnífic, pantagruèlic, entranysable dinar familiar. Les barraques de la fira, l'envelat a prop del fel·linià Gran Hotel, els grills festejant sense repòs pels camins lluminosos dels voltants que omplien els jocs amb companys com ara en Joan, el fill del fuster del carrer de la Tosca, i el bon amic Quico Palomar, un dels oblidats fundadors de La Fura dels Baus. La baixada a la riera de la Tosca i el misteriós molí d'en Brotons, la Falcia, Castellnou, el tresor amagat del castell de Clarà. I la cabana dels jocs de la costa de la Creu.

Però sobretot, per damunt de totes les grans gestes infantils d'aquells dies hi havia el breu però intens aprenentatge de cada estiu de la mà de l'oncle Florenci que m'anava nodrint dels misteris de la terra, de la natura que sap i dona a qui la treballa amb suor, i jo diria amb vocació, els seus necessaris fruits. I més tard, amb tot après, el retorn a una ciutat encara més grisa en aquells anys de silenci

establert. Aleshores arribava sense remei la més profunda enyorança dels instants passats.

En el record encara era viva la casa del carrer de la Tosca com un petit mas. Mireu: a la planta baixa la cort dels porcs, el carro i l'habitable del matxo. Al pati, les gallines i els conills i la llenya. Al primer pis, el menjador, les habitacions, la cuina. Al pis sota teulat, les golfes, el gra, algunes viandes, les bales de palla, les eines centenàries... I el que mancava d'aquesta

de nou descoberts. I a vegades, content de la jornada, encara entonava cançons gairebé oblidades davant d'un camp de trumfos i recitava versos patriòtics en el clar idioma d'aquest país antic.

Faixa negra, pantalons de vellut, camisa blava, boina; aquest auster vestit de treball que recollia l'esforç d'un cos acostumat a l'aspre sol i a la benaurada pluja que batejava la llavor. El fred ingrati a les mans i també el somni d'una nova primavera que portaria arreu l'aroma sublim dels camps i amb ells ara tan vius el necessari guany de tots els temps.

Com en una pintura de Jean-François Millet, recordo l'oncle repartint la grana pels camps després d'obrir la terra amb l'ajuda del matxo i l'arada, així com s'obren els misteris del nutrient que ens ofereix la terra des de l'alba de la civilització.

Quan la llum del dia començava a minvar a *l'hort de la capella*, plegàvem el tràmec, el volant, el xapo i altres eines de les quals no recordo el nom però que ara mateix són mots en clar perill d'extinció.

Aleshores pujàvem dalt del carro i el fidel mul ens retornava al poble en un tranquil silenci vespral. Era l'hora que els homes de la vila es recollien al cau del *Cafè Sant-Graal* i en altres temples del seu sagrat descans terrenal. Ara l'infant mirava encantat els solcs d'aquelles immenses mans modelades pels segles amb l'argila dels vents com acaronaven les cartes i sentia les perles dels afanys i l'aroma del fort tabac com anaven penetrant dins una pau de velles conegu-

Els oncles Florenci i Pepita

autosuficiència es comprava a la *mini superfície* de queviures de *cal Marcelinu*, al carrer de Sant Antoni.

Escriu Josep Pla, una mica agosaradament: «el pagès crea el paisatge però no el sap mirar». En el cas d'en Florenci Crusat no era pas així; ell m'explicava com les estacions marcaven els grans esdeveniments essencials dels conreus, dels animalons que el visitaven mentre laborava amb la rella el terròs, del pas del dia i els seus colors canviant, màgics,

des olors fixades a la memòria que ara vaig desgranant en aquest petit homenatge al *tiet* Florenci, en Florenci Crusat de *cal Fru-fru*.

Potser un dels darrers pagesos de Moià que van estimar i treballar la terra com s'estimava i es treballava centúries enllà.

Previsió de «las cabañuelas» 2016-2017

Josep M. Picañol i Codina

Previsió, sempre hipotètica, que va de l'agost del 2016 al juliol del 2017.

Agost: algun ruixat o tempesta al principi de mes, que podrien ser destacables la segona quinze, i amb temperatures més agradables.

Setembre: temps bastant estable, només amb algun ruixat la primera quinzena; la segona, amb més ruixats i tempestes.

Octubre: començarà més o menys estable i, avançant aquest, hauríem de tenir alguns ruixats o tempestes.

Novembre: insegur, amb probables precipitacions al principi i temperatures més baixes; la resta continuaria variable, amb probables precipitacions també a final de mes.

Desembre: serà un mes amb poc moviment meteorològic, bastant estable, però cap a finals de mes amb algunes precipitacions.

Gener: insegur amb alguna precipitació, guanyant estabilitat a mitjans de mes i amb temperatures més baixes.

Febrer: un mes sec; si es produeix alguna precipitació, serà cap a finals de mes.

Març: la inestabilitat serà baixa a principis de mes, però entre mitjans i finals augmentarà aquesta, amb precipitacions i descens tèrmic.

Abril: un pèl insegur, amb alguna precipitació, però no serà fins a la segona quinzena, entre el 20 i el 30, quan tindrem alguns ruixats amb tempesta.

Maig: la primera quinzena, estable, la segona, no tant, però amb poca pluja.

Juny: dominarà el temps estalbe, però no són descartables algun ruixat o tempesta.

Juliol: durant aquest mes s'haurien de produir tempestes, les més destacables en la segona quinzena.

Resum de l'any meteorològic: els mesos amb més probabilitat de precipitació seran setembre, octubre i març; el mes més sec serà el febrer i l'hivern no sembla fred. No veig res més a destacar.

OPINIÓ

Educació sexual a l'escola

Josep Lluís M. Picanyol

Em pregunto si les escoles de Moià educaran els nens i les nenes en la Ideologia de Gènere. Caldria informar-ne primer els pares? És evident que sí, però els pares no seran informats si no ho demanen.

Què diu aquesta ideologia, tan desconeguda per tanta gent? Entre altres coses, diu que cal ensenyar als nens i nenes que el seu sexe solament és un rol que els imposa la societat i que ells o elles han de decidir què volen ser. Per aquesta raó se'ls ha d'animar a conèixer i a «experimentar» tot tipus de sexualitat. I com més aviat millor, a partir dels tres anys, per exemple.

Segurament molts pares i mares pensareu que aquestes idees tan insensates no poden tenir futur. Però cal saber algunes coses:

- Que aquesta «educació» ja s'ensenya en moltes escoles arreu del món. També a Madrid, València, el País Basc... i ben aviat a Catalunya.

- Que s'hi està destinant molt diner públic.

- Que hi ha lleis que la protegeixen: per exemple, la Llei Orgànica 2/2010 que va posar Zapatero quan era president i que el PP va mantenir quan va aconseguir

el poder. O sigui que no és una qüestió de dretes o esquerres.

- Que no ens arriba informació de les protestes multitudinàries que hi ha en països com els Estats Units o França (la *Manif pour Tous*, per exemple).

La Ideologia de Gènere es presenta a la societat amb idees que gairebé tots defensaríem: el respecte a la diversitat, la no-discriminació, etc. Però ens hem de preguntar fins on volen arribar, quin és l'objectiu final. Cèlia Amorós, ideòloga d'aquest moviment, diu que «l'objectiu fonamental és la supressió de la família». Altres partidaris parlen d'un Nou Ordre i de suprimir la Llei Natural i les religions. El president Obama va dir que «ja és hora que la ciència estigui per damunt de la moral». Setanta universitats dels Estats Units oferiran operacions de canvi de sexe gratuïtes als estudiants.

Podeu dubtar de la veracitat del que esteu llegint. A mi també em costava de creure-m'ho quan me'n van parlar per primera vegada. Però podeu buscar per internet i trobareu molta informació, dels que hi estan a favor i dels que hi estan en contra.

Per part meua, no he explicat les coses més fortes.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
 Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

MOIÀ
 Avda. Zona Industrial, s/n
 Tels. 93 830 12 25
 93 820 77 77

AVINYÓ
 Antoni Prat, s/n
 Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
 Ctra. de Mollet-Moià
 Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
 93 830 12 25 - 93 820 77 77

INDRETS

L'ermita de Sant Miquel, al Castell de Castellterçol

Fundació Josep M. Anzizu, Castell de Castellterçol, <<http://castell-tersol.org/>>

Una de les construccions annexes al Castell de Castellterçol és l'ermita. La capella de Sant Miquel, coneguda també per la Mare de Déu del Remei, està situada al costat sud del castell i, encara que alterada, conserva l'estructura romànica de principis del segle XII, amb orientació a llevant i un portal tardà d'entrada a ponent. Tant l'interior com l'entorn de la capella són espais on es poden realitzar actes i cerimònies diverses de petit format, així com concerts.

Apareix citada en el testament de Tedmar Mir, l'any 1111, on diu: «[...] Va manar i pregar que el qui tingui l'esmentat castell posi il·luminació i es canti a l'església de Sant Miquel situada en el dit castell i que la faci consagrar [...]». Pel que sembla, Tedmar l'havia feta aixecar i no se sap si abans n'hi havia hagut una altra.

La història de la capella està molt ben documentada (vegeu el llibre *Castellterçol, història de la vila i el seu terme* (1991), d'Antoni Pladevall). Sabem que durant el segle XIX figuren també a la capella la Mare de Déu del Carme i la del Remei. Aquest fet és important, perquè en èpoques més recents la capella serà coneguda com la capella del

Remei i actualment s'hi celebra l'Aplec del Remei el segon diumenge d'octubre.

Degut al mal estat de l'estructura, l'estiu del 2014 es van iniciar les obres de restauració, que han deixat a la vista algunes «sorpreses»: a la paret de la sagristia construïda en el segle XIX s'hi ha trobat una tomba sota l'arc de l'antiga porta d'entrada de l'època romànica orientada a migdia. També s'ha descobert un antic accés al cor, a la paret nord.

Ara, després de reforçar l'estructura i restaurar la façana i les pintures, les actuacions gairebé s'han acabat i s'ha procurat deixar les empremtes suficients per tal que l'obra ens expliqui el pas del temps.

Si no hi ha cap contratemps, el dia de l'aplec, el pròxim 9 d'octubre, s'inauguraran les obres i es podrà veure el resultat final d'aquesta restauració. Esperem

que l'esplanada de l'ermita s'ompli de veïns i amics que vulguin compartir aquesta festa.

Us convidem també a comptar amb el castell, l'ermita i el seu entorn per a realitzar activitats; la voluntat de la Fundació és que el Castell sigui un espai cultural i de lleure per a Castellterçol i el Moianès.

Fotografia realitzada per alumnes de l'Institut-Escola Ramona Calvet, en el taller organitzat per la Fundació

L'antiga farmàcia

Agustina Cantó

Fa temps, l'única farmàcia que hi havia a Moià era al capdamunt de la pujada del carrer de les Joies. Petitona, amb vitrines que mostraven les caps de medicines, una bàscula blanca i, al costat, un laboratori on el farmacèutic preparava fórmules magistrals. En els anys quaranta i cinquanta molts metges receptaven productes que el farmacèutic preparava i que unes hores després ja tenia enllestits per a guarir les malalties. La farmàcia regentada pel Pepe Sauqué tenia molts clients. A més dels de la població, venien dels pobles veïns on no n'hi havia.

M'ha arribat a les orelles que aquell edifici va ser (potser dos segles enrere) la casa de la vila. Com es pot comprendre, ni ho sabia ni ho recordo. Segurament que consta en algun document. Els actuals propietaris han reformat tot l'immoble. Les velles portes d'entrades i finestres han estat substituïdes i ara són de caràcter noble i donen categoria a l'edifici. La façana restaurada ens porta la imatge d'una casa senyorial que dóna a tres espais urbans: el carrer de les Joies; la placeta de la Font Vella,

amb aigua que ve de la Crespiera, i el carrer de la Cendra o de Francesc Viñas, amb una porta del garatge tan treballada que em duu a la imaginació palauets, cases burgeses o castells.

Vaig néixer al carrer de les Joies, molt a prop de l'antiga farmàcia, i al meu carrer li han rentat la cara. Quasi totes les façanes han canviat, com també han

canviat esls veïns, és clar. Es pot dir que no hi queda ningú d'aquells amb qui vaig compartir la infància. El carrer, estret i fatigós de remuntar, és tan bonic que el sol hi entra tan tímid i vergonyós que quasi no pot a caronar les cases, com si tingués por de danyar-les.

Quan arribava una tempesta de calamarsa, tothom protegia els vidres, mentre l'aigua baixava impetuosa fins a la plaça Major. Nosaltres resàvem: «Sant Marc, santa Creu, santa Bàrbara, no ens deixeu», mentre el cel negrós brillava de tant en tant amb els llamps i se sentien a retrunyir els trons.

L'antiga farmàcia, última casa de la part alta del meu carrer, ja no és la mateixa: li han donat una categoria que abans

Fot. C.I.C. - Moià

no tenia. No sé imaginar-me-la dos segles enrere com la casa de la vila, amb un despatx per al batlle, una sala de reunions, algun funcionari i l'agutzil sortint airós amb la trompeta per anunciar els esdeveniments del poble. Actualment, amb internet ens assabentem de tot sense moure'ns de davant de l'ordinador.

Des de les finestres que donen a La Masia, antiga fonda, pots veure les escales que porten del carrer de les Joies al de la Cendra (o viceversa), la font pública, un banc per a reposar i unes flors que sembla que pertanyin al jardí de l'antiga farmàcia. L'edifici resta alt i majestuós al meu estimat carrer: el de les Joies.

PUBLICACIONS

Llibres i discos

Ramon Tarter i Fonts. *Moià, la Casa de les Joies*

Aravaca (Madrid): McGraw Hill, 2016. 179 pp.

Llibre commemoratiu del 400 aniversari de la casa (en realitat, de la primera casa que es va construir en el solar abans ocupat per la muralla de la vila). Un edifici que va ser seu de la casa de la vila en el segle XVIII i fins a la Crema de 1839. Reconstruïda en 1865, ha estat seu d'un casino, un cafè, i, durant temps, de la farmàcia. Els darrers anys ha estat rehabilitada per l'actual propietari, José Daniel Barquero.

Músiques per Joan Amades

[Barcelona]: Associació Cultural Joan Amades, 2016. 1 disc (CD)

Adaptació de deu peces musicals recollides en l'obra del folclorista català Joan Amades, tocades per instruments d'arrel tradicional. Entre les peces seleccionades hi ha cinc balls de gitanes: els de Moià, Masrampinyo i Marata, Sant Feliu de Codines, Sant Vicenç de Llaveneres i Maçanes.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

D^a. Carme Mendoza Saera
N^o Col. Podologia 1.113 / N^o Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

Revistes

—**La Calderina**, núm. 12 [agost 2016], revista de Calders, amb 40 pàgines a tot color.

—**Modilianum**, núm. 54 (I semestre 2016), revista d'estudis del Moianès, amb 96 pàgines de temàtica històrica, cultural i, aquesta vegada, especialment folclòrica.

Diaris

Regió7

14-7-2016

«L'ACA confirma que la depuradora de Moià està al límit i l'ampliarà el 2017. Després d'un estudi que ha durat més de quatre mesos l'Agència Catalana de l'Aigua exculpa Moià de la contaminació a Calders i Navarcles. L'ajuntament vol que el nou escorxadador aboqui a l'EDAR. L'impacte mediambiental es reduirà gràcies una depuradora biològica i dos dipòsits de tractament».

15-7-2016

«Ara toca solucions», editorial sobre la depuradora de Moià i els incidents de contaminació.

19-7-2016

«El Moianès es troba entre les cinc comarques que reciclen més. Recull més del 50% dels residus de forma selectiva i és a la part alta d'un rànquing que encapçala Osona».

1-8-2016

«Calders rehabilitarà el castell per promoure el seu atractiu turístic. El municipi ha començat a treballar en el projecte de recuperació després de la cessió».

2-8-2016

«El Consell del Moianès es dota d'una estructura mínima de personal per a ser operatiu. De cara a la tardor, preveu disposar d'un gerent, un tècnic i administratius. Enguany ja té reco-

neguts 698.977 euros que li pertoquen com a comarca».

6-8-2016

«La CUP manté el pols a Monistrol de Calders i posa data a la consulta popular. Busca un resultat que resti legitimitat a l'actual govern de CiU i MDI-ERC». «Prohibit estimar. Una mirada moianesa sobre un tema llunyà però universal: què significa ser gai a l'Índia?», reportatge d'Alan Ruiz Terol dins la «Revista» del dissabte.

17-8-2016

«La policia de Moià passarà una setmana sense posar denúncies per una avaria. Els agents se les guarden i les tramitaran quan l'informàtic torni de vacances. Els veïns que pateixen robatoris i no volen esperar han d'anar a un altre poble». «Monistrol de Calders clou les excavacions de Pumanyà».

21-8-2016

«Restes d'un nen neandertal de fa 50.000 anys disparen el valor de les coves de Moià. "El nen de Moià", com l'anomenen, tenia entre 7 i 9 anys quan va morir». «El Geoparc recull en un llibre el seu treball de divulgació més important. Les Coves del Toll formen part del Geoparc».

22-8-2016

«El GiraCirc esdevé el motor de Collsuspina. El festival es consolida en el segon any de vida i es converteix en l'esdeveniment més important del petit municipi».

EL PUNT AVUI+**18-7-2016**

«El Moianès és la comarca amb més empreses noves. El teixit empresarial hi va créixer un 6,4% durant l'any passat, segons l'informe territorial de la demarcació».

29-7-2016

«Una dimissió fa que el Consell del Moianès tingui ara oposició. Saixa Cervera deixa el govern d'unitat arran de la moció de censura a Monistrol».

LA VANGUARDIA**30-7-2016**

«Una saborosíssima trinitat. El Colom ofereix cuina equilibrada, segura i apetitosa», nota sobre el restaurant El Colom, de Moià.

3-8-2016

«Economia: Meridia compra Sosa [de Moià]. Primera inversió del nou fons de capital risc de la gestora. El fons té un capital de 125 milions d'euros per a comprar empreses que facturin entre 15 i 70 milions d'euros».

BREUS**Nomenaments eclesiàstics**

Amb data 4 de juliol el senyor bisbe de Vic va signar, entre altres, els següents nomenaments eclesiàstics: Mn. Alejandro Ramón Cantero Contrera (que fins ara residia a Moià i ajudava el rector moianès en les diverses parròquies que tenia encomanades) és nomenat rector de les parròquies de Sant Martí del Brull, Sant Cristòfol de la Castanya, Sant Cebrià de la Mora, Santa Maria de Seva i Sant Martí de Viladrau; Mn. Fulgence Hitayezu (que fins ara era rector d'Artés) és nomenat rector de les parròquies de Santa Maria de l'Estany, Sant Pere de Ferrerons, Sant Pere de Marfà, Santa Maria de Moià i Sant Feliu de Rodors (parròquies, aquestes, que fins ara eren dirigides per Mn. Jaume Soler Tuneu, el qual passarà a residir a Castellcir, d'on continuarà rector, com també de les parròquies d'Oló); Mn. Gerardo Mereles Espínola (que fins ara residia a Moià) és nomenat rector de les parròquies de Sant Vicenç de Fals, Santa Maria de Monistrollet, Sant Iscle i Santa Victòria de Rajadell i Sant Joan de Vilatorrada.

Fira del Vi i del Formatge

El diumenge 14 tingué lloc als carrers Rafel Casanova i Sant Antoni la ja habitual fira del vi i del formatge. Les parades mostraven i deixaven tastar els vins de la comarca i de terres veïnes i els degustadors de formatge pogueren tastar i comprar els formatges del Moianès i d'altres comarques, així com comprar productes gastronòmics artesanals. Un èxit de públic que es repeteix cada any.

Moianès Round Fest

Del 16 al 19 d'agost va tenir lloc la segona edició del Moianès Round Fest, «la ruta del toixó, el cabirol i la guilla», els animals que, encarnats per sengles organitzadors, representen els àpats, les festes i activitats de nit i les caminades pel GR-177, els tres eixos en què se centra aquesta activitat organitzada per joves del Moianès i destinada a altres joves que vulguin conèixer millor la comarca tot anant de gresca i excursió. La ruta va començar a Moià continuant cap a la vall de Marfà, Monistrol, Granera, Sant Quirze Safaja, Castellterçol, Castellcir, Collsuspina, l'Estany i Oló.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC**Naixements**

Arnau Sans Criado, fill de Xavier i de Susana, dia 22 de juliol.

Gil Ferrer Solís, fill de Pep i de Sònia, dia 10 d'agost.

Defuncions

Josep Maria Oller i Serdañons, escollapi moianès, de vuitanta-set anys, dia 15 de juliol, a Barcelona.

Pepeta Mayans Serrà, de noranta-quatre anys, dia 22 de juliol.

Pilar Padrós Ciuró, de vuitanta-quatre anys, dia 2 d'agost.

Dolors Molist Molas, de noranta-quatre anys, dia 9 d'agost, a Barcelona.

Pepeta Tarté Coch, de setanta-cinc anys, dia 15 d'agost.

Casaments

Ricard Arimany Cunill, de Moià, amb Marta Pladevall Ruiz, de Moià, dia 18 de juny.

NECROLÒGIQUES**Defunció de Dolors Molist**

Francesc Solà

El passat dia 9 d'agost va morir a Barcelona, a noranta-quatre anys d'edat, la moianesa Dolors Molist Molas, la Lola de cal Manescal. Descendent de la nissa-

ga de veterinaris Molist, era germana de l'artista moianès Josep M. Molist i de la Paquita Molist. Era vídua del també moianès Ramon Clarà. Dedicà la seva vida a la família, portant amb resignació cristiana la discapacitat dels seus últims vint anys. Al cel sia.

Una moianesa, la Pepeta

Família Bigas Mayans

Pepeta Mayans

El passat 23 de juliol vam enterrar la nostra mare, la Pepeta Mayans. La Pepeta era moianesa d'adopció: va venir a viure a Moià el gener del 1956, procedent d'Olost de Lluçanès. Va arribar l'any del fred, però a Moià hi va trobar el caliu de poble, el caliu de bons veïns i es va sentir moianesa des del primer moment.

Va formar part de la pagesia. Va ser una pagesa de cap a peus. Com li agradava parlar dels conills, de les gallines, dels productes collits a l'hort...! Els «mimava» i cuidava com una joia preuada. Des del mirador privilegiat que és cal Bigas, contemplava, amb plaer, el poble i veia com creixia; ara una casa aquí, ara una casa allà; això per a ella era progrés, i se'n sentia orgullosa.

Les hores de vetlla ens vam emoci-

onar amb els records que ens deixàveu, petits records de la mare, que conformen la vida i ens fan sentir a prop de les persones que ens els regalen. A tots, moltes gràcies per la vostra companyia.

Pilar Padrós Ciuró

Família Padrós Ventura

Pilar Padrós Ciuró

Tenim una especial gratitud envers les persones de la residència que han tingut cura de la mare tot aquest temps. L'han cuidada i l'han estimada. Moltes gràcies per la feina ben feta.

Sovint només escrivim o denunciem les coses per queixar-nos. Aquest no és el cas d'ara, sinó que amb aquest escrit pretenem tot el contrari. Volem donar les GRÀCIES (amb majúscules) a tot el personal de l'Hospital-Residència de la Vila de Moià per tot el suport que hem rebut en el procés d'acomiadament de la nostra estimada Pilar Padrós, que ens va deixar el passat 3 d'agost. Aquests moments són sempre difícils i tristos per a la família, però tota la plantilla de la residència, des del primer fins a l'últim, ens van acompanyar i assessorar en tot moment. Per això volem deixar constància del nostre agraïment per les mostres de condol rebudes de tothom, tant del personal del centre com de persones externes a ell. No oblidarem mai aquest gest.

In memoriam P. Josep M. Oller

Josep Ruaix i Vinyet

El dia 15 de juliol va morir, a Barcelona, el P. Josep Maria Oller i Serdañons, sacerdot escolapi moianès.

Havia nascut a Moià el 10 d'abril de 1929. El seu pare es deia Miquel i va ser delegat de «la Caixa». La seva mare es deia Mercè. Entre els seus ascendents hi havia dos eclesiàstics: Mn. Amadeu Oller i el P. Eusebi Oller. Tenia dos germans: Miquel i Rafel (que fou també escolapi), tots dos ja traspassats. Des de petit va ser alumne del col·legi moianès de l'Escola Pia i com a infant va viure les vicissituds de la guerra civil i de la postguerra,

que precisament alguna vegada evocà en articles a LA TOSCA. Després de la guerra continuà els seus estudis al col·legi escolapi fins que va ingressar com a novici en aquest orde religiós, on va professar el 26 d'agost de 1945. Després continuà els estudis eclesiàstics a Navarra, al Seminari de Barcelona i a la Rioja, on fou ordenat de prevere el 21 de desembre de 1951. Celebrà la seva primera missa solemne a Moià el 27 de desembre del mateix any.

Com a sacerdot escolapi va exercir a Mataró, a Sabadell, a Balaguer, a Olot, a Terrassa i a Barcelona. En aquesta darrera ciutat féu també de rector de la parròquia del Carme, encomanada als

escolapis. Ja ben gran, es va retirar a la seva població nadiua, Moià, on ha viscut els darrers anys, fins que per un deteriorament de la seva salut fou traslladat a la comunitat escolàpia de Santa Eulàlia de Barcelona.

Durant la seva vida escolàpia estigué vinculat a l'escola, sigui com a mestre, com a director espiritual i com a director pedagògic. També va ser consiliari d'equips de matrimonis i dirigí Cursets de Cristiandat. A més, fou responsable de la formació dels postulants escolapis, féu de confessor de religioses, treballà amb el jove, participà en les «escoles de pares» i fou consiliari dels Pueri Cantores. Sobre tot, va esmerçar molts anys en l'apostolat penitenciari, tasca que va reflectir, entre altres temes, en articles seus publicats dins la nostra revista.

Novament en relació a Moià, va publicar, l'any 2011, un opuscle de 26 pàgines titulat *M'han dit que us digués... Unes floretes de mossèn Maurici*, opuscle que recull una sèrie de simpàtiques anècdotes referides a Mn. Maurici Soler i Comellas, rector que fou de la parròquia de Moià durant els anys 1948-1958. Recordem també que va ser encarregat de fer un discurs en la Festa de l'Arbre Fruiter de l'any 1959. Fins al passat mes de gener, i durant els darrers anys, va tenir cura de

P. Josep M. Oller

l'estació meteorològica de l'Escola Pia, subministrant les dades que publiquem a LA TOSCA.

El funeral pel P. Josep M. Oller (que en morir comptava vuitanta-set anys d'edat, setanta de vida religiosa i seixanta-cinc de presbiterat) s'oficià a l'església parroquial de Moià el dia 18 de juliol, presidit pel pare provincial de l'Escola Pia, amb qui celebraren una trentena de preveres. El P. Marian Baqués, rector de la comunitat escolàpia moianesa, tingué cura de l'homilia, en què glossà bellament l'itinerari vital del bondadós P. Josep M. Oller, que Déu tingui a la glòria.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **6 d'octubre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JULIOL 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	32,4	16,5	23,5	6	1	3	SW	5,4	
De l'11 al 20	34,0	11,7	21,4	3	1	6	SW	0,0	
Del 21 al 31	33,1	14,6	23,7	6	2	3	S	4,2	9,6

AGOST 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	32,9	19,1	26,0	7	0	3	SW	20,8	
De l'11 al 20	30,7	11,9	21,3	6	0	4	SW	34,6	
Del 21 al 31	30,5	15,1	22,8	8	1	2	SW	0,0	55,4

Tres dies de tempesta; només una va deixar anar una pluja satisfactòria: 23,4 mm.

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: Meteo.Moia.

Des de la fira de Moia (fot. Guillem Pezzi Ballarà)